

»SLOVENE« velja
po pošti na vas strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180—
za pol leta . . . » 90—
za četrt leta . . . » 45—
za en mesec . . . » 15—
Za tiskarstvo celoletno K 240—
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . » 30—
za tiskarstvo . . . » 35—

SLOVENE

Inzerati:
Enostopna petilivrsna (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izbija vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
sprejema. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račan poštne hran.
Ljubljanske št. 350 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, agr. 29.511, bosn.-herc. 7562.

Kulturna avtonomija goriških Slovencev.

LDU Gorica, 18. novembra. Sinoči je
imelo tukajšnje »Glasbeno in pevsko dru-
štvo« v dvorani hotela »Central« svoj
koncert. Dvorana je bila nabito polna.
Ravno ko je med koncertom imel nasto-
piti moški zbor, je ob vratih, ki vodijo v
vestibul, pred dvorano z močno detonacijo
eksplozirala bomba, ki jo je vrgla neprija-
teljska roka najbrže s ceste. Vse šipe v
dvorani in v bližini so bile razbite. Zračni
pritisk je dvignil vhodna vrata. Vsled eks-
plozije je nastala med publiko velika pa-
nika. K sreči ni niti panika, niti eksplozija
zahtevala človeških žrtev. Ko se je dvorana
izpraznila, je moški zbor kot zadnji od-
hajal iz dvorane na cesto, pevaje himno
»Hej Slovani!«. Na cesti pred dvorano je
bilo zbranih mnogo Italijanov in italijan-
skih vojakov. Davi so se pri vходу v dvo-
rano našle še štiri ročne granate, ki pa ni-
so eksplodirale. Vidi se, da je bil ta aten-
tat, ki bi bil lahko imel strašne posledice,
sistematično pripravljen.

Komunistična nebesa.

Marx in Engels sta zgradila svojo so-
cialno teorijo na materialističnem teme-
lju, brez ozira na krščansko etiko o soci-
alni pravičnosti. Iz kapitalističnega gospo-
darskega sistema je treba preiti v sociali-
stični potom revolucije, s silo. Le če se
razbije stara država s silo, more proletari-
jat prevzeti v svojo roko produkcijska
sredstva. Socialisti vseh barv iz nekakega
zdravega razuma niso dosledno izvajali
Marxovih naukov. Ruski boljševiki so pa
ostali v izvajanju Marxovih našel dosledni
in so poizkusili iz Rusije napraviti komu-
nistična nebesa. Ta pričakovana komu-
nistična nebesa so se mahoma izpremenila
v komunistični pekel.

Absolutizem, korupcija v upravi in
zatiranje vsake svobode sta dovedla v Ru-
siji do revolucije. V vsaki revoluciji je ne-
varnost, da se polaste vodstva največji
kričaci, nositelji najbolj radikalnih progra-
mov. To se je zgodilo v Rusiji, kjer so pri-
šli na krmilo boljševiki. Danes je Rusija
veliko pogorišče, veliko morišče, kjer za-
povedujejo in gospodarijo najslabši ele-
menti. Kar je z boljševizmom prišlo do-
brega, to bi bile izvojevale tudi druge so-
cialne stranke. Absolutizem in caristično
diktaturo so odpravili itak že revolucionar-
nari predhodniki boljševikov, boljševiki

so pa pahnili Rusijo v državo, ki bo še
dolgo dobo let potrebovala, da se opomo-
re, ko pade brutalna komunistična vlada.

Boljševiki so najuspešneje agitirali za
svojo stranko z bojnim klicem proti mili-
tarizmu. Ko so pa prišli na krmilo, so
uvredili militarizem, kakor ga danes ni na
celem svetu. O abstraktnem pacifizmu dan-
es boljševiki ne govorijo več, ki je po nji-
hovem pojmovanju mogoče le, kadar bo ves
svet organiziran v socialistični državni
obliki. Do tedaj se je pa treba vojskovati,
ne samo braniti, tudi napadati. Boljševiki
so zavrgli načelo milice in uvedli splošno
vojaško obveznost s stalno rdečo armado.
Razentega je dolžan vsak proletarec slu-
žiti v rezervisti in traja čas za vezbanje re-
zervistov 6 do 8 tednov.

Industrija je pod boljševiško upravo
nazadovala skoro do razpada. Tako je n.
pr. po boljševiških poročilih 1. aprila 1918
popolnoma stalo 38 % podjetij kovinske
industrije v moskovskem okraju; število
delavcev gumijevne industrije je v nekaj
mesecih padlo od 32.000 na 7500. Sociali-
zacija, kakor so jo uvedli boljševiki, se je
izkazala kot nemogoča. Na stara svoja
mesta so morali postaviti ravnatelje, teh-
nike, inženere in jim zvišati plače. Ze tu-
kaj so morali boljševiki seči zopet po
kompromisni politiki, ki so jo z
vso vnemo prej načelno pobijali. Lenin je
uvredil najstrožjo delavno disciplino, da bi
zabilil popoln industrijski polom, in uve-
del vojaško nadzorstvo, kakor je bilo v
Avstriji ponekod za časa vojne, samo v
mnogo krutejši obliki ter uvedel deseturni
delavnik, ki prehaja ponekod tudi v 12 ur-
nega. Korupcija je hujša kakor je bila pod
carizmom in se razlikuje le v tem, da se-
daj uganjajo razni komunistični komisariji
gršo korupcije kakor prej caristični urad-
niki.

Ni se čuditi, da je vsled tega finančni
položaj države naravnost katastrofalen.
Boljševiki so si izprva pomagali s nepre-
stanim tiskanjem novega denarja, ki je pa
imelo za posledico, da je denar izgubil
vrednost in je njihov rubel padel na 1 de-
settisočinko prvotne vrednosti. Posledica
tega je, da je denarni sistem prenehal in
so boljševiki uvedli plačilne liste, veljavne
za par mesecev. Prehrana je popolnoma
odrekla in v nekdanji žitnici Evrope je na-
stal glad, ki bo polagoma izpraznil večja
mesta. Tako poroča Milovan Djaković, ki
je pol leta služil v boljševiški upravi: Pe-
trograd, ki je štel prej 2.800.000 prebiva-
cev, šteje danes samo še približno 400.000
prebivalcev. Do čim množice umi-

rajo lakote, živajo boljševi-
ški komisariji vse dobrote tega
sveta.

Kako da ljudstvo vse to prenaša?
Boljševiki ljudstvo in krvniki so se obdali
z armado Nemcev, Kitajcev in Madjarov,
ki šteje okrog 200.000 mož. Za to armado
skrbe, da udusijo vse upore, ker se pun-
tajo tudi že rdeče čete. Nemčija tajno pod-
pira boljševiški sistem in nemški vojaki v
Rusiji dobro vedo, da v Rusiji služijo svoji
domovini — Nemčiji, ki upa, da bo v go-
spodarsko izmzgani, pa naravno izredno
bogati Rusiji dobilo široko polje za izko-
riščevanje.

Vsa moč boljševikov sloni samo na
terorizmu. Ako bi tudi bila boljševiška
načela v vsem obsegu izvedljiva, je že na-
čin, kako jih uveljavljajo, vse obsodbe
vreden: Teror, nasilstvo. Ako so imeli
boljševiški voditelji res namen, osrečiti
ljudstvo, so ta namen popolnoma zgre-
šili. Je-li to sreča za narod, ako je po ve-
rodostojnih poročilih zahteval boljševiški
vladni sistem več človeških žrtev kakor
prej vojna? Ako pomrejo gladi tri četr-
tine prebivalstva, nič ne de, samo da se
boljševizem vzdrži, je dejal krvoločni
Trocki.

Razredni boj, kakor ga zahteva social-
demokracija in ga izvaja v skrajnih posled-
icah boljševizem, je v jedru krivičen ter
vodi iz ene diktature v drugo. Posledica
tega je in mora biti neprestan boj enega
sloja proti drugemu, vsled česar trpijo vsi
sloji. Težke posledice boljševizma so n.
pr. v Nemčiji kmalu spoznali in se mu je
ves narod, tudi pretežni del delavstva
uspešno uprl. Diletanški poizkusi na Ba-
varkem so po enomesečnem poizkušanju
doživeli popoln fiasko. Gospodarski orga-
nizem je pa v relativno razviti državi tudi
bolj občutljiv kakor v malo razviti agrar-
ni državi kakor je Rusija.

Našo državo moramo obvarovati tak-
kih kolovratnih poizkusov, in zato je boj
proti socialističnemu in boljševiškem si-
stemu v blagor ljudstva, in ne v zadnji
vrsti v blagor delavskih slojev samih. Le
socialni programi, kakor jih zastopa in ho-
če uveljaviti SLS, dajejo jamstvo za miren,
pa dosleden razvoj socialnih reform, po na-
čelu socialne pravičnosti.

Materializem mora voditi na social-
nem polju do razrednega boja in siri iz-
koriščanje nižjih slojev tudi med delavske
sloje. Zato ni slučajno, da se v socialistič-
nih vrstah tako redno in pogosto pojav-
lja izkoriščanje delavskih slojev po vrhov-
nih socialističnih voditeljih, kakor ni slu-

Somišljeniki! Somišljenice!

Slovenska Ljudska Stranka za Ljubljano
priredi v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 11. uri
dopoldne v veliki dvorani »Uniona«

volilni shod.

Dnevni red: Političen položaj (poročila posl.
Smodej). 2. Govori kandidatov S. L. S.
za Ljubljano. 3. Slučajnosti.

Pridite vsi in vse na ta shod. Vsak so-
mišljenik in vsaka somišljenica naj se za-
veda dolžnosti! V nedeljo ob pol 11. uri v
»Union« na shod S. L. S.

čaj, da so socialisti vedno in povsod proti-
verski. Nemški socialist, Hans Müller je v
»Sozialistische Monatshefte« 1910 popo-
loma logično iz socialističnega, materiali-
stičnega sistema izvajal: »Mržnja proti
religiji je uvedel v socializem Marx s svo-
jim materializmom. Nelogično pa je, da
socializem proglašajo vero za zasebno za-
devo. Ako je religija samo iluzija, je stran-
ka dolžna narod o tem poučiti. Logičen so-
cialist ne more proglašati verske strpljiv-
osti niti ne more dopuščati, da ostane
pravi socialist še veren kristjan.« Kako
kratkovidni so tisti, ki splošni nezado-
voljnosti, posledici svetovne vojne, iščejo
leka v socializmu ali komunizmu! Sociali-
stičnih nebes tudi na tem svetu ni, naj o
njih socialisti in komunisti še tako vztraj-
no in v najlepših barvah propovedujejo!

Vprašanje beguncev.

Te dneve je izšel odlok, s katerim se vsi
begunci pozivljajo, da se oni, ki se sploh še
nameravajo vrniti, gotovo vrnejo do konca
tekočega leta, ker bi morali sicer sami kriti
stroške svoje vrnitve.

Zdi se, da gospodje, ki so ta odlok izdali,
sploh ne poznajo stanja, v katerem se naha-
jajo begunci iz Primorskega. Kdor izmed be-
gunccev se je mislil vrniti na Primorsko, se
je že vrnil, ostali so le tisti, ki so si mo-
goče to stran meje oskrbeli svojo eksistenco,
ali pa taki, ki imajo doma vse porušeno, to-
stran pa ničesar kot izmzgane telesne in du-
ševne moči in teh je večina. Nesrečni mir z
Italijo je tem siromakom odvzel še zadnje
upanje v boljšo prihodnost. Slučni kot zgo-
raj navedeni odloki pa vstvarjajo pri begun-

tošnjega leta; iz virov karakterizira to gibanje
ter objektivno kaže, kako zavaja posebno
mladino v popoln moralni nihilizem. Nihče ne
bo izvajal čital brez velike lastne pobude

Drugi del je posvečen kulturnemu ob-
zorniku, kjer nam n. pr. dr. Jos. Srebrnič
večjem članku predloži zanimiv historičen
pogled na dobo in življenje in pisateljsko d-
lovanje sv. Hieronima. Letos je minilo nam
reč 1500 let, kar je ta veliki cerkveni učenjak
umrl. 1500 let! Kako stara je vendar naša
cerkev! Drugi članki prirešajo ocene o raz-
nih publikacijah, ki so v zadnjem času pri-
nas izšle; potem zanimiv pogled na našo uni-
verzno ter končno v posebnem odstavku vtise,
ki jih je Fr. Terzaglav o pravoslavju iz svo-
jega letnišča v Rusiji in Sibiriji prinesel so-
boj. Omenjali bi posebno naslednje:

»Vsako prizadevanje za zedinjenje ob-
stoji v tem, da se smisel za vitadni princip
katoličanstva (primat rimskega škofa nam-
reč) budi in dviga tam, kjer so ga bili iz
raznih razlogov zatrti in potvorili — ali:

»Delo za zedinjenje se mora vršiti od-
krito in jasno, a le posamezniki bodo našli pot
h katoliški cerkvi — ali:

»Vsaka skupnost na podlagi takozvanega
interkonfesionalizma je izključena — ali:

»Mogoča, plodovita in edina realna je
kooperacija, praktično sodelovanje obeh cer-
kva, kakršne so. —

S pričujočim 6. zvezkom je XIV. letnik
zaključen! Poln je dragocene, namenovane
in aktualne vsebine. Priprani smo, da ga
je vsak vesel. Sklepamo le, da želja, da bi naš
rudi prihodnje leto prinesel toliko veselja in
duševnega užitka kakor leto. —

LISTEK.

»čas« letnik XIV., zvezek 6.

Vsebinska tega zvezka je bila že v nedeljski
številki »Slovenca« naznanjena, pri isti pri-
liki podane tudi misli biskupa dr. Ant. Mah-
niča o Jugoslaviji, kakor jih beremo v uved-
nem članku pričujoče številke. Gotovo bodo
ta članek čitali s posebno prijetno vst. Za
mlajšo generacijo spada pri nas Mahnič že v
zgodovino, saj je letos prešlo že 32 let, kar je
v Gorici leta 1888 pričel izhajati svoj epohalni
»Rimski katoliki«, in 24 let mineva to dan, ko
je 1.1896 ostavil Slovenijo ter odšel na Krlj,
da bi od tam v Hrvatsko zanesel novih mo-
gočnih idej. Hrvatska pučka stranka, ki v se-
danjem volivnem boju neodoljivo stopa na
dan, je sad njegovega dela in odvil njegovih
idej. Vsi so divno velični tega moža, ki je
silen kakor skale na Krasu, iz katerega je
izšel, in ognjevit kakor gorisko sonce, ki je
sijalo na njegova mlada leta. In še bolj ča-
stljiv nam je, in še bolj nam srce sili k
njemu, ko vemo, koliko neizmerno boli siplje
božja previdnost v svojih skrivnostnih name-
nih na njegova zadnja leta... Poln planete
ljubezni do svojega dobrega ljudstva na Krlju
in kvarnerskih otokih mora gledati, kako
brezsrčni sovražniki to ljudstvo tepa, kako
mu duhovnike, njegove edine najboljše prija-
telje razganja in zapira; poln planeteče lu-
bezni do Jugoslavije mora gledati, kako so-
vražnik ravno njegove ožje Hrvate, ravno
njegovo rojstno domovje na Krasu, ravno Go-
rice kraj njegovih mladostnih dijaških let in

njegovega »Rimskega katolika«, od Jugosla-
vije seka in v strašno robstvo odvaža. Kdo
more njegovo bol umeti? In če se še spo-
mnimo na njegovo izgnanstvo in jetništvo, ka-
mor ga je bil sovražnik za dolge mesece za-
hrbno odvedel, in na smrtonosno težko bole-
zen, ki mu v velikem telesnem trpljenju po-
lagoma odjeda njegove moči, tedaj v resnici
ne moremo drugače, kakor da se z globokim
svetim spoštovanjem klanjamo pred njim, ki
je vedno sveto hotel in vedno sveto delal ter
sedaj z velikim Bogu posvečenim trpljenjem
svoje življenje ožarja in svoje življensko delo
posvečuje. —

Od tega velikoga moža nam podaja ured-
nik »Časa« v uvodnem članku prelep sopek
očevalskih izjav, ki jih je v septembru iz ra-
govora z njim povzel. Iz srca smo uredniku
za to hvaležni.

Te izjave ne obravnavajo sistematično
enega ter istega predmeta; nasprotno, kolikor
odstavkov, toliko predmetov, ki biskup krat-
ko, jasno in jedrnatno izvaža svoje misli o njih.
Zatorej tudi ni mogoče referirati o njih. Mo-
rali bi jih dobesedno prebrati, kar čimprej
tudi napravimo. Iskreno govori o Jugosla-
viji; iskreno priporoča pogosto prijateljsko
nesebično posvetovanje v vseh zadevah javne-
ga dela; načelnost pri tem delu in jasnost, po-
sebujo ko imamo z nekatoličani opraviti, iskren-
ne apostolske besede ima o praktičnem
krščanstvu, o askozi, o dijaški srednješolski
in visokošolski mladini, o misijonih, o inte-
ligenci, o dolžnosti, ljudstvo rešiti iz židov-
skega kapitalističnega uslužajenja. — Tolle,
lege! Vzemí, čitaj!

V zvezi z Mahničevim sedemdesetletnico

je tukaj objavljeno tudi pismo, ki ga je Mahnič
koncem julija pisal zbranemu dijaštvu v Ma-
ribor. Kako presrečno se glase besede: »Pre-
dragi moji sinovi in hčerke v Kristu...«, ali
pa: »Spomnite se v molitvah tudi mene, ka-
kor se tudi jaz dnevno spominjam vas, deca
moja! In končno: »Nos autem gloriam Operet
in cruce Domini nostri Jesu Christi...«
Vsak naj pismo čita; nihče ga ne bo čital
brez globoke ginjenosti. —

Nadaljni članek tega zvezka je pisan od
dr. Pregelja: »Pisani jezik in pesništvo«,
filozofsko, silno zanimivo razmotrivanje o od-
nosu med narodno govorico in pesništvom
ater o umetnostnem jeziku. Aktualno posebno
sedaj, ko se nekateri lovijo za rešitvijo
vprašanja, kaj z našo slovenščino v Jugosla-
viji. — Isti pisatelj podaja na drugem mestu
svoje misli, kako naj se slovenščina oziroma
slovensko slovostvo poučuje na naših srednjih
šolah. Pouk bodi v harmonični tesni notranji
zvezi s hrvatskim in srbskim slovoštvom. Pri-
čakujemo, da bodo Pregeljevi načrti in misli
vzbudile mnogo odmeva in živahne diskusije
od vseh kompetentnih činiteljev tudi v jav-
nosti.

Prof. Jernej Pavlin piše o »Bezenškovih
zaslugah za jugoslovansko stenografijo«. Pisa-
telj nam slika ves razvoj, ki je v Bezenškovim
imenom spojen na tem polju, in sicer na-
ravnost iz virov, tako da nudi važno zgodo-
vinsko sliko o Bezenšku, kjer marsikaj po-
pravljaj, kar so drugi izali in pisali.

V nadaljnjem razpravi poroča dr. Ljube-
wald iz Zagreba o »Pripravi na diktaturo
proletarijata v Jugoslaviji«, o boljševiškem
gibanju, ki napo je že vsem v spomin iz lo-

cih prepričanje, da so postali nadlega za našo državo in da se jih hočemo prisilno iznebiti. Da bode slika izrazitejša, navedem samo en zgled:

Občina Selo na Krasu je popolnoma porušena, ne samo hiše, ampak tudi polja itd. Velik del teh beguncev se nahaja v naši državi v ljutomerskem okraju. So brez pravega zasluga, brez prihrankov, zima je pred durmi, stariši izjavljajo, da ne morejo svojih otrok več v šolo pošiljati, ker jim ne morejo nabaviti ne obleke ne obuvala. Vrnitev v domovino jim je nemogoča, ker jim ni italijanska vlada do sedaj niti strehe oskrbela. Vrniti pa bi se morali v zimi in brez denarja do 31. decembra, ker pozneje jim itak ne bode

več mogoče z lastnimi sredstvi, ki jih nimajo. Neobhodno potrebno je, da vlada vzame vprašane beguncev takoj v pretres in ga uredi v sporazumno z italijansko vlado, da ne bodo ti siromaki popolnoma vrženi na cesto. Rok za vrnitev naj se da le tistim beguncem, ki imajo doma vsaj stanovanje pripravljeno in katerim je tudi takoj zagotovljena primerna denarna pomoč, da se lahko preživijo. Dokler nimajo pa tega begunci, naj se jih ne sili v politično robstvo in stradanje. Dolžnost države je, ako smo že celo Primorsko radi višje državne koristi žrtvovali, da reši vsaj obupa tiste siromake, ki so tekom vojske vse izgubili.

Volivci! Za volitve Vam oblasti ne bodo dostavile nobenih legitimacij. Pridite na volišče vsi, ki ste nad 21 let stari. Prinesite seboj kot legitimacijo: krstni list ali orožni list ali domovinski list ali policijsko oziroma občinsko potrdilo itd. Spustite kroguco v Ljubljani v drugo, na ostalem Kranjskem pa v tretjo skrinjico.

Za autonomijo, enakopravnost in socialno pravičnost!

Avtonomija Slovenije — edina rešitev.

Včerajšnji »Narod« piše: »Italijani poznajo v Jugoslaviji pravzaprav samo Srbe, mi in Hrvatje smo anektiranci, ki nimajo nobene besede.«

»Narod« ima čisto prav. Samo v enem tiči zmot: da srbsko ljudstvo kaj več velja kot mi. Srbski narod je ravnotako udarjen kakor slovenski in hrvatski, ker v naši državi ljudstvo sploh ne vlada, ampak samo izvestna klika. Ta klika ima interes na tem, da se država centralizira, kajti na ta način bodo kapitalisti, vojni dobijkarji in banke lažje izkoriščali državno bogastvo v svoj prid. Avtonomija pomeni podrejeno kontrolo ljudstva nad državno upravo, dočim je centralni parlament brez pokrajinske avtonomije po stari izkušnji bolj izpostavljen nevarnosti, da postane orodje vladajočih krogov. To se vidi na Francoskem, Italijanskem, v Španiji, sploh v strogo centralističnih državah.

Tudi pri nas se vlada dozda centralistično in gospodje, ki odločajo pri nas o usodi države, ne da bi vprašali parlament — kaj še pokrajinske zbornice, ki jih ni! — so tako daleč zavozili državni voz, da so morali sprejeti diplomatsko in politično pomoč od Italije, pri čemer je bilo žrtvovanih 700.000 Jugoslovancev.

Pa poglejmo našo notranjo upravo. Kateri »Narodovec« je zadovoljen z našim carinarskim sistemom, s Stojanovičevimi davki, s preteriranjem slovenskih častnikov, z našo valuto, s poslovanjem centralne uprave, ki je uprav turško, s sekreturami na meji, sploh z vsem tem sistemom?

Spridlo tega je smešno, če liberalni listi na eni strani zdaj zagovarjajo avtonomistično stališče, na drugi pa pri vsaki priliki napadajo zagovornike avtonomije z »prazdralci države«, »šusterčijanci«, »republikanec« in kličejo nad nje zakon o »redu in radu«. Saj morajo solarčki uvideti, da je to prosta demagogija. Da ulovijo par slovenskih glasov, sramežljivo namigujejo na potrebo »pokrajinske samouprave« (brez vsakih političnih pravic seveda), da pa se ne zamerijo svojemu Pribečeviču, pa izlijevajo cele potoke psokv na resnične avtonomiste.

Kaj bodo JDS-arji govorili! Od leta 1918 sem ne delajo drugega, kakor da razdirajo avtonomijo Slovenije. Če je je še kaj, je to zasluga SLS, ki avtonomijo Slovenije brani do zadnjega — sicer bi mi danes niti svoje deželne vlade, niti poverjenikov ne imeli več.

Prvi poizkus je JDS napravila že novembra in decembra 1918. leta, ko je šlo za ujedinjenje. Narodno Vijeće v Zagrebu je namreč 3. decembra sklenilo takozvane upute, navodila, katerih so se imeli držati delegati, ki so odšli v Belgrad, da se dogovore s srbsko vlado glede ujedinjenja. V členih 8—11 se je jasno določilo, da ima ostati dosedanja avtonomija s sabrom, oz. deželnim zborom in banom, oz. deželnim predsednikom, ki je v avtonomnem delokrogu odgovoren saboru, ozir. deželnemu zboru. Najvažnejši je pa nalog: »V vprašanju avtonomne kompetence izdaja resortni minister samo obča navodila in vrši generalno kontrolo, a eksekutivno vrši v vsakem slučaju avtonomna oblast kot zadnja upravna instanca.«

Delegati so s temi obveznimi navodili odšli v Belgrad, toda tu je takoj začel intrigirati Pribečevič, ki je imel takoj na strani vso JDS, da bi se ta navodila zatajila in da bi se vtihotali centralizem. Izgovarjal se je, da predstavitev srb. strank, s katerimi se je delegacija imela dogovoriti, ni in da treba dobiti stik z vlado, to je s tistimi, od katerih je vedel, da mu bodo pomagali Jugoslovijci precej centralizirati. V tem odločilnem trenutku je prišel v Belgrad dr. Breje, ki je to nakano preprečil, našel tam predstavitelje srbskih strank in povdaril obveznost navodil Narodnega Vijeća. Rezultat je bil ta, da je srbska vlada sprejela sporazum na podlagi navodil in da je regent to v odgovoru na adresu slovesno potrdil.

Toda JDS, ki takrat ni uspela, je po čakala ugodnejše prilike, da izpodbije slovesno zajamčeno avtonomijo. Koliko je v tem oziru uspela, to vsi vedo, kakor tudi

vsil vedo, kako je SLS vedno odbijala »demokratske« naskoke na slovensko samoupravo. Demokratski resortni ministri, ki imajo glasom sporazuma vršiti samo generalno kontrolo in dajati le obča navodila, so opetovano skušali z naredbami brez, preko in proti avtonomni oblasti dekretirati svojo voljo nad Slovenijo in to vselej po inicijativi slovenskih »demokratov«. O teh dekretih bomo še govorili, lahko pa povdarjamo, dokler bo SLS čuvala pravice samouprave Slovenije, se nikomur ne bo posrečilo diktirati nam svojo voljo preko nas!

Liberalna stranka pa naj izprevidi, da ne bo nikogar premotila s svojo najnovejšo pesmijo o »avtonomiji«. Dokazov je kar na kupe, kako je ta stranka zoper našo avtonomijo rovala!

Gospodje demokratije naj se ne smešijo s pripovedkami o papežu Inocenciju, o farskem gospodstvu ter španski inkviziciji. Slovensko ljudstvo jih vpraša v prvi vrsti, kako si oni predstavljajo avtonomijo, ki so jo od 1918. leta do danes dosledno razbijali in rušili? Vaši lastni somišljeniki, g. demokrati, vedo, da je vaša avtonomija gol slepomišenje! Dr. Kukovec, načelnik JDS, je najboljši dokaz, kakšno lažjavonomijo Slovenije da bi radi demokrati. Znajde dele Slovenije, kolikor je niso odtrgali Italijani in Nemci, razkosava dr. Kukovec in oddaja varaždinski in bogve še kaki županiji!

Rdeči preroki.

Jako zanimivi so komunistični shodi. Navadno se samo pripravljajo s socijalnimi demokrati, kmetsko ljudstvo se pa zabava. Pa so res zabavna družba ti gospodje. Njihov program je jako priprost. I. »Doli sedanja država! Kaj bodo na mesto nje postavili? II. »Sovjete kakor na Ruskem!« Da pa je volivni sistem v ruske sovjetke tak, da je razmerje med delavskimi in kmetskimi zastopniki 5:1, to pa slovenski komunisti dosledno zamolčijo. III. »Vse tovarne, vse proizvodstvo predamo v roke ljudstvu!« Kam so s tem prišli na Ruskem, jasno vidimo. Štiri petine tovarov na Ruskem ne dela, produkcija je padla na ničlo, ljudje nimajo ne jesti ne se s čim obleči, cela mesta izumirajo, kmetu pa s silo odjemajo pridelke. IV. »Odravi se militarizem.« Odkar traja revolucija, torej skoraj štiri leta, niso ruski vojski slekli uniforme, mladino pa vsako leto po večkrat pobirajo in zenejo zdaj na to zdaj na drugo fronto; ker ne ponehajo niti vojske s sosedi niti morejo boljševiki pokončiti z nasprotnimi strankami, traja vojska neprenehoma dalje in konca ji ni videti. V. »V komunistični državi bo vladal proletarijat!« V resnici vlada v vzor-komunistični državi ne proletarijat, ne delavec, ne kmet, ampak »sovjetarji«, komisariji, uradniki in oficirji, ki imajo vsega dovolj, prodajajo v inozemstvo dragocene kamne, zlato, platino, si naznačujejo neverjetne plače, vladajo popolnoma absolutistično. Delavci pa 12 ur na dan delajo, si nimajo za drag denar kaj kupiti in se vsak hip mobilizujejo, ker ni nikoli miru. VI. »Davke bomo odpravili!« Res je, na Ruskem že štiri leta nobeden nobenih davkov ne plačuje. Zato pa tiskajo sovjetci denar, da kar škriplje; v sled tega cena tega z ničem ne pokritega papirja pada in pada, tako da danes 1 rubel ne stoji ^{1/10000} svoje cene v mirnem času. — Sploh komunisti bodo vse napravili. Najprej revolucijo, da bo šla naša država v kose, da bodo potem Nemci, Lahi in Ogrji razkosali in ugrabili še to, kar je ostalo. Ostanek pod režimom naših komunistov pa bo poginil od medsebojne vojne in gladi. Ostali bodo končno le še rdeči voditelji.

Socialistična — ne socialna stranka.

Ko bi bila socialdemokratska stranka res prava in brezpogojno socialna stranka, bi v njenem neoficielnem programu ne bilo toliko srove farske gonje in v njenem agitacijskem delovanju ne toliko srovosti in nasilstva proti drugače mislečim delavskim slojem, kakor se to dan za dnem opaža. Glavno delo nekaterih socialističnih agitatorjev obstoji v zabavljanju čez starje in smešenju verskega čustvovanja. Če bi socialdemokratska stranka bila prava socialna stranka, bi obrnila predvsem svojo skrb

na to, da izgine iz njenih vrst prostništvo, ki ima primere samo še pri agitatorjih Samostojne kmetijske stranke! Velika drznost in dokaz pomanjkanja vsakega socialnega čustvovanja je, če si še danes upa »Napreje« pisati o »zalitih obrazih« duhovnikov in »milijonskih dohodkih škofov, raznih korarjev in voditeljev klerikalne stranke«. Večina naših škofov je revna in če ima katera škofija boljše dohodke, jih uporablja v splošno-dobrodelne namene. V primeri z dohodki in imovino socialističnih voditeljev so n. pr. slovenski korarji pravi reveži. V Sloveniji imajo korarji 4000 kron plače na leto, doklade pa kakor uradništvo v 7. činovnem razredu, tako, da so dohodki kanonikov tako visoki, kakor n. pr. oni praktikantov pri davkarji ali pošti.

In »Napreje« gobeza o »zalitih obrazih« duhovnikov. Čudno, da jih ne imenuje velekapitaliste, ker imajo danes tako sijajne plače: župnik ima letne plače 2000 K, ako je v župniji sistemizirana kaplanija, 2200 kron na leto, v večjih mestih 2400 K na leto in v glavnih mestih 2800 kron na leto. Kaplani, danes največji reveži, imajo 1200 kron na leto, v mestih 1400 kron na leto. Starostne doklade znašajo: 5 triletnic po 200 kron na leto, 5 štriletnic po 200 K na leto, draginjske doklade pa po 450 do 500 kron. Duhovniki, ki imajo ekonomijo ali kak drug enak dohodek, pa sploh ne dobivajo draginjskih doklad. Penzionisti pa dobe z draginjskimi dokladi vred, ako so služili 40 let, največ 522 K na mesec, redno pa okoli 433 kron. Gospodje socialisti (!), vas ni nič sram, vas, ki kričite, da se zavzemate za socialno zboljšanje siromašnih slojev? Povejte nam samo en stan iz vrst intelektualcev, pa tudi iz vrst strokovnih nastavlencev, ki bi dobivali take mišerne plače, potem pa zabavljajte naprej čez »zalite obraze« in lagajte krepko naprej po stari navadi o »dohodkih klerikalnih voditeljev«, kakor si je prosto izmislil »Napreje«, da dr. Korošec kupuje grajščino v Slivnici. »Napreje« je slišal zvoniti, da bi si bil dr. Korošec pred leti rad kupil hišico pri Slivnici za par tisoč kron, pa jih ni imel, na posodo pa ni hotel jemati. »Napreje« je očividno mislil pri tem na svoje voditelje Korača, A. Kristana i. dr., ki so danes kapitalisti, ali na sodruga v drugih državah, ki skoro dosledno postajajo milijonarji, ko zavzamejo kako bolj odgovorno službo v vladi. Tako so dunajski listi poročali zadnje dni, da je imel predsednik republike Seitz 1.500.000 kron plače na leto, poslanec Austerlitz 1.332.000 kron dohodkov, po en milijon Renner, Deutsch, Ellenbogen, Eisler, Glöckel, Bauer, Hanusch itd. Zdaj pa le vpijte, gospodje socialisti, o »zalitih obrazih« duhovnikov in dohodkih klerikalnih voditeljev in zabavljajte čez kapitalizem!

Obrtniki.

»Narod« je izvedel, da je po celi deželi zavladalo izborno razpoloženje, ko se je tam raznesla vest, da kandidira gospod Franchetti. Če samo 10.000 obrtnikov v kranjskem okraju odda svoj glas temu kandidatu, pa bo gotovo izvoljen. Obrtniki iz dežele pa nam poročajo, da bodo pri volitvah po veliki večini šli s SLS, ne pa s stranko slovenskega velekapitalizma, ki je sovražnica malega obrtnika. Gospod Franchetti pa nam je tudi le znan samo po ogromnih resolucijah, ki jih je svojčas pošiljal na Dunaj, zdaj pa v Belgrad. Obrtniki tudi ne pozabijo, da »on bil tisti, ki se je zoper odlok tedanje Narodne vlade, da se osnuje obrtni svet v Ljubljani, pritožil v Belgrad, vsled česar obrtnega sveta še danes nimamo. Parola obrtnikov je: danes: V boj za avtonomijo, ki bo edina zagotovila uspešni razvoj slovenskega obrtnega stanu v bodočem.

Komedija v Ribnici.

Po ribniški dolini je silno živahno volivno gibanje, da včasih preide celo v komedije. V nedeljo 14. t. m. ob 7. uri so imeli komunisti shod na prostem. Pripravljali so se nanj kot bolniki s postelje. Ze 14 dni prej so ga napovedali, pa tisto nedeljo jim je jezik zmrazil v prevelikem mrazu, tednu pozneje so ga plakatirali, pa ga zopet ni bilo; za to nedeljo ga niso napovedali, ampak ko so ljudje vrel iz cerkve, je nastopil govornik, ki je govoril kakor v komedijah na živinskem prostoru: delil je zemljo, kakor bi bil cel svet njegov, povelečeval Rusijo, kjer imajo tako fabrike, da noč in dan denar dela in so torej silno bogati, o sovjetih je poročal, davke je treba na mah odpraviti in kar kdo ina, na kup spraviti in »bratsko« med seboj deliti. Zgrajal se je nad vojsko, katere dični mož ni okusil, ker je bil ves čas v Švici, kakor so mu ljudje v brk povedali. Slednjič jim priporoči in jih navduši za nebesa na zemlji in že je mislil reči: amen, ko ga orožnik povabi službeno v žandarmerijsko pisarno in ljudje so rekli: »Aa tak je?« — Popoldne ob 3. uri: Govoril in predstavljal se je kandidat NSS. Predstavil so se Ribni-

čanom tudi obenem pristaši NSS v ribniški dolini: Glavni opaldar ter naše begunsko učiteljstvo. Ob pol 4. uri se oglasi jih sto, ta nam govoril ne bo. In govornik ni zinil več besede. Naše vrle ženske so mu vzele dar govornice! »Imam pravico govoriti do šestih.« — »Me pa do devetih.« Stopi predenj mož s pipo: »Prec dol!« Kandidat stopi s klop, ženske odnese klop za cerkev. Gl. opaldar prosi, miri, zastoj: »Ne bo nas plahotal!« Fant prinese škaf vode in koree, da bi ženske obili. Ker so pa ženske bolj vajene tega orodja, mu vzamejo škaf in koree ter ga oblijejo. Glavni predlaga: »V Prajerjev salon!« In so šli. Najprvo sam samcat, izpod kostanjev pregnani kandidat, za njim v primerni razdalji, kakor se spodobi, opaldar z odborom, za njim v primerni razdalji, kakor se spodobi, naše begunsko učiteljstvo. V Prajerjevem salonu so bili silno pobiti in potrti, pa prav majhenko jih je bilo. Ves ta cirkus se je končal z žaloigro, ki je v vsej nagoti pokazala, kakšno begunsko učiteljstvo nam pošilja v šole višji šolski nadzornik Gangl na priporočilo in predloge ravnatelja meščanske šole preko krajnega in okrajnega šolskega sveta. — Komedija je bila tako imenitna, da jo je celo »Napreje« na hudomušen način opisal.

Čakamo.

Na kaj? — Na odgovore dr. Tavčarja.

Demokratski teror.

Demokrati, ki uvidevajo, da bodo dosegli le malenkostne uspehe pri volitvah, skušajo še v zadnjih dneh rešiti z nasiljem, kolikor je mogoče. Njihovo politično moralno označuje tudi nastopni dogodek, ki ga opisujejo zagrebški listi. Tako je izdal v Ogulinu pred dnevi dr. Vlad. Mašić letak, naslovljen na demokratsko stranko pod imenom »Moses Brotheim«. V tem proglasu navaja Srb dr. Mašić obtožbo za obtožbo proti demokratski stranki, ki ji očita, da »širi bazibozuške metode in arnavsko kulturo v naše zapadne kraje.« Iz tega letaka pa je zanimiv še nastopni odstavek, ki slove: »Organizirana garda g. Milana Pribečeviča je dr. Grbo enostavno pri izstopu iz vlake v Plaški pretepla, a g. Perića napadla s kamenjem, češ da je proti kralju Petru, dasi je srbski svečenik. Na shodu demokratske stranke je par dni pozneje pohvalil te junake minister Svetozar Pribečevič ter jim priporočal, naj tako postopajo z vsakim, ki ni demokrat.« In Pribečevič je minister — za prosveto! Svoje svobodomiselnostv utepajo demokrati s koli. V lepe razmere bi prišli, če bi zmagali demokrati. Hvala Bogu, se nam tega ni bati.

Somišljeniki Slovenske ljudske stranke, za nas velja volivna dolžnost!

Denar v Rusiji odpravljen.

Iz Moskve se poroča preko Kodanja: Sovjetska vlada je odpravila denar. Rubel je namreč tako padel v ceni, da ni več smisla še dalje tiskati banknote. Delavci in uslužbenci dobe mesto denarja plačilne nakaznice, ki imajo samo dvomesečno veljavo. Sprejemale se bodo te nakaznice seveda samo od sovjetskih uradov in zadrug. Nobeno blago se ne bo moglo zdaj več kupiti razun čez te zadruge, ki ga pa tudi nimajo, ker kmetsko ljudstvo noče svojih pridelkov dovažati, ko ne dobi zanje nič prida v zameno. Ta nova naredba sovjetske vlade pomeni krah vsega ruskega gospodarstva.

Protinemški izgredi na čehoslovaškem.

LDU Brno, 17. nov. (DunkU) Danes so bile tukaj demonstracije proti Nemcem. Približno sto dijakov je vdrl v nemško tehnično visoko šolo. Policiji se je vendarle posrečilo, da je vzpostavila red.

LDU Praga, 17. nov. (Dun. A.) Šolske oblasti so odredile, da se takoj odstranijo slike, kipi itd., ki spominjajo na Avstrijo in na Habsburžane. Zvečer je množica preiskovala nemške društvene lokale in je iskala predmete, ki spominjajo na Habsburžane. Poslala je tudi k ministrskemu predsedniku deputacijo, ki je zahtevala, da se taki predmeti odstranijo. Ministrski predsednik je obljubil, da bo temu odpomogel. Pred hotelom »Stefan« na Vavčavskem trgu je izžival množico poročnik v rezervi s tem, da je imenoval češke pse. Bil je s tem kaznovan. Legionarji so se zanj zavzeli in so ga odvedli v hotel »Stefan«. V nemškem gledališču so mirno igrali »Prodano nevesto«. V teku včerajšnjega dne je prišlo na mnogih krajih do spopadov. V ostro-

policija je posredovala in aretirala 17 oseb radi raznih prestopkov.

LDU Praga, 17. novembra. (Dun. KU.) »Lokalkorrespondenz« poroča, da je danes popoldne ljudska množica pred parlamentom obmetavala konjenico na konju s kamenjem. Napor legijonarjev, da bi pomirili razburjene ljudi, so bili zaman. Množica je vdrila v stopnišče parlamenta.

LDU Dunaj, 17. novembra. (DKU.) Kakor poročajo listi, so trajali včerajšnji izgredi v Pragi do noči. Vse nemške šole v Pragi in predmestjih ostanejo do petka zaprte. Tekom današnjega dne so izgredniki vdrili v šolo nemškega ženskega gospodarskega društva, v nemško evangelijsko šolo, v pisarno evangelijske občine in v judovski tempelj v vinogradskem predmestju. Nemške trgovine in kavarne so bile tudi včeraj zaprte.

LDU Praga, 17. novembra. (DKU.) Včerajšnje cestne manifestacije so dosegle višek v skupščini pred poslansko zbornico, v katero je hotela množica vdreti, a ji je policija to preprečila. Odposlanstvo legijonarjev se je napotilo k ministrskemu predsedniku, k predsedniku poslanske zbornice in k znamenitejšim politikom in je protestiralo predvsem proti nemškemu poslancu dr. Baeranu, češ da je psoval legijonarje pri neki seji v poslanski zbornici. Ministrski predsednik, kakor tudi več voditeljev čeških strank, so zagotovili, da se bo zadeva rešila zakonitim putem. Med tem javlja uradna parlamentarna korespondenca, da dr. Baeran ni psoval legijonarjev z »ušivci«, kakor so poročali časopisi.

Po volitvah na Grškem.

LDU Pariz, 17. novembra. (DKU.) Bivši grški zunanji minister dr. Streit je izjavil posebnemu poročevalcu »Eclaira«, da v tem trenutku še ne more povedati, kaj da namerava storiti ekskralj Konstantin, vendar pa naj bodo časnikarski krogi uverjeni, da bo ekskralj povprašal grško ljudstvo, kateri politični režim da želi, preden bo podvzel katerikoli drugi korak. Ta plebiscit bo odločil vprašanje eventuelne vrnitve kralja Konstantina na grški prestol.

LDU London, 17. novembra. (Brez. žično) Povodom manifestacije za Venizelos je prišlo na atenskih ulicah do pobojev, pri katerih sta bila dva venizelista ustreljena. Boje se nadaljnjih neredov.

LDU Atene, 18. nov. (DunKU) Za kralja Konstantina se vrše demonstracije po cestah; udeležujejo se jih tudi vojaki in redarji. Časniki posvečajo kralju Konstantinu častne članke. Po mestu vidiš mnogo kraljevih slik. Bivši kralj Konstantin je izjavil v intervju, da spoštuje voljo naroda in je zagotavljal, da bo nanram ententi postopal prav tako kakor Venizelos. Noben trenutek ni bil na strani sovražnikov entente. Francijo ljubi tako kakor njegov oče. Deloval bo skupaj z zavezniškimi prijatelji Grčije.

LDU Pariz, 18. novembra. (Wolff) Po poročilu iz Aten bo najbrže kraljica Olga prevzela regentstvo. Voditelj večine je izjavil, da je vzpostavitev kralja Konstantina gotovo dejstvo.

LDU Pariz, 18. novembra. (Wolff) Po depeši iz Aten bo danes kabinet Rhallisov prisegel na ustavo.

LDU Pariz, 18. novembra. (DKU) Bivši kralj Konstantin je dejal glavnemu uredniku »Matina«, Stefanu Lausanueu, da ni čutil nikdar nobenih simpatij za teorije bivšega cesarja Viljema. Tudi ni nikdar veroval v poraz zaveznikov. Vedno je želel ostati nevtralen in veroval v mir v zavezniškega sporazuma.

Zborovanje zveze narodov.

LDU Ženeva, 17. nov. (Švic. brz. ag.) Za predsednika pete komisije, ki se bo počela s sprejemom novih članov v zvezo narodov, je bil izvoljen Humecus (Chile), za podpredsednika iste komisije Blanco (Uruguay). Predsedniki ostalih komisij so: predsednik komisije za tehnično organizacijo je Tittioni, podpredsednik Take Jonescu; predsednik komisije za mednarodno sodstvo je Bourgeois, podpredsednik Costa (Portugalska); predsednik komisije za proračune in finančna vprašanja Quenones de Lyon (Španska), podpredsednik Restrepo (Kolumbija); predsednik komisije za razorožitev in za mandate je Branting (Švedska), podpredsednik Arguero (Kuba).

LDU Ženeva, 17. novembra (Švicarska brz. agentura) V peti seji zborovanja zveze narodov je poudarjal Hagerup (Norveška) potrebo nadzorovanja sveta zveze narodov po skupščini. Višek dosedanjih pogajanj tvori govor lorda Cecilia, ki je zahteval najboljše jasnost vsega poslovanja sveta zveze narodov, kakor tudi takojšnje priobčenje aktov glede gđanskega vprašanja ter energičen nastop v prid Armencev proti Talaat paši, ki je zakrivil največje zločine na svetu. Dalje je lord Cecil zahteval takojšnje priobčenje aktov v polsko-litvanskem vprašanju.

Končno se je zavzel za to, da se pospeši razorožitev v okvirju akta zveze narodov in da preide svet zveze narodov končno do konstruktivnega dela. Opozarjal je na potrebo, da se mednarodni kredit dovoli le onim državam, ki zastopajo politiko dobrega sosedstva in složnosti svojih državljani. Vrhunec je dosegel lord Cecil v svojem govoru tedaj, ko je zahteval, da mora imeti zveza narodov pogum, delovati za kategorično in jasno politiko sprave. Njegovi devizi sta pravičnost in neustrasnost. Po tem govoru, ki je bil sprejet z burnim odobravanjem, se je debata o poročilu tajništva odložila na sejo, ki se bo vršila jutri dopoldne.

LDU Ženeva, 17. nov. (Švic. brz. ag.) Balfour je zbolel in ne pride k zborovanju zveze narodov. Vsled tega se je pa gotovo udeleži Lloyd George.

LDU Ženeva, 17. nov. (Švic. brz. ag.) V skupščini zveze narodov bo zastopal Švico v komisiji za razpravljanje vprašanja o sprejemu novih držav zvezni predsednik Motta.

LDU London, 17. nov. (Reuter.) Izvrševalni odbor Labour Parthy je sklenil danes nastopno resolucijo: Preverjena, da je vzpostavitev mirovnega stanja v Evropi in gospodarskega ravnovesja mogoča le s pomočjo resnično obstoječe, vse narode obsegaajoče zveze narodov, izraža Labour Parthy čvrsto utemeljeno naziranje, da se mora vpoštevati zahteva Avstrije in Bolgarije glede pristopa k zvezi narodov, in da se mora takoj poskrbeti za to, da se bodo pristupile tudi Nemčija, Rusija in Turčija.

POGAJANJA V RIGO.

LDU Riga, 16. nov. (Orient.) Poljska mirovna delegacija je v soboto zjutraj dospela v Rigo. Isti dan zvečer je bilo prvo zborovanje predsednikov delegacij in njihovih tajnikov. Joffe je sprožil vprašanje protesta sovjetske vlade glede tega, ker se baje na južni fronti niso upoštevale nekatere točke premirja. Predsednik poljske delegacije Dabski je zavrnil očitke in je protestiral proti kršenju premirja po sovjetski vladi.

LDU Varšava, 16. nov. (Orient.) Dopisnik lista »Kurjer Poranny« javlja iz Rige, da je pri sestanku ministra Wasilewskega in ruskega delegata Joffeja zadnji izjavil, da ni kršenje preliminarnega miru, če se sovjetska vojska ni umaknila do premirne črte. Za ruske protiofenzive proti nepoljskim četam, ki so nekaj pomagale Poljski, so se pomotoma napadli poljski oddelki; sovjetska vlada prosi Poljsko, naj ne smatra tega za čin sovražnosti. Minister Wasilewski je dokazal Joffeju odkritosrčnost Poljske, ki ne trpi na svojem ozemlju sovjetom sovražnih vojsk in je nastopil za potrebo, da se premirje natančno izvaja.

Čehoslovaške zadeve.

Podkarpatska Rus. Tako se imenuje rusinski del čsl. države, ki veže kakor most Čehoslovaško k Rumunijo in deli kakor zid Poljake od Mažarov. Ti Rusini so dobili od države precej avtonomije in bodo menda še letos imeli volitve. V državno zbornico bodo volili 9, v svoj avtonomni pokrajinski parlament pa 40 poslanev. Pri volitvah bo menda nastopilo na tem malem ozemlju 11 strank. Borili se bodo med seboj različni notranji in zunanji faktorji: češke in mažarske stranke, žide in komunisti, verski in protiverski, državni in protidržavni elementi. Najbogatejša stranka so komunisti, ki baje plačujejo svoje agitatorje do 60.000 kron čsl. na mesec! Mažarski in ruski komunisti bi rad čez ta most splezal v čsl. državo. Vlada snubi duhovščino, učiteljstvo in žide, ker bi rada z njihovo pomočjo premagala zunanje vplive na svoje Rusine.

Severomoravski Nemci, zlasti »Bund der Landwirte«, organizirajo odpor proti oddaji žita in skušajo z vsemi sredstvi izpodkopati gospodarsko moč čsl. države. V več slučajih so državne nadzornike in revizorje pretepli in napodili kmetje iz vasi, kamor so prišli pregledovat ali prevzemati žito.

Letošnji jubilej Komenskega obhajajo češke šole s tridnevnim, izključno temu velikemu vzgojitelju posvečenim poukom. Svobodomiselnost učiteljstva izrablja to priliko za protiversko agitacijo, dasi je Komenski postavil za temelj vsemu pouku verski pouk in za glavni cilj šolske vzgoje — pobožnost, ki nagiblje človeka, da misli, hoče in dela to, kar obrača srce k Bogu.

Obletnica belogorske bitke je praznovala vsaka stranka na Čehoslovaškem zase, ker te zgodovinske dogodke vsak po svoje pojmuje. Svobodomiselnostne stranke (pred vsemi sokolstvo, ki nosi prapor proticerkvene svobodne misli) so povdarjale potrebo, da se obračuni zdaj z Rimom (katol. Cerkvijo), kakor je češki narod obračunal s Habsburžani, potem šele da bo narod popolnoma osvobojen. Katoličani se svobodomiselnemu terorju postavljajo odločno v bran. V Přepehah n. pr. so občani križje, ki jih je učiteljstvo vrlo iz šole, ovenčali in slovesno nesli nazaj v šolo. Razvoj političnega in državnega življenja po osvoboditvi je

Volivna skrinjica S. L. S. na Kranjskem je na tretjem mestu. Kandidatna lista je črnotiskana na belem papirju brez rdečega križa. V Ljubljani je skrinjica S. L. S. na drugem mestu.

močno vplival tudi na presojanje belogorskega poraza. Tudi mnogi protivniki katol. Cerkve zdaj priznavajo, da so češki stanoviti takrat v boj več za nemški protestantizem kakor pa za svobodo svojega naroda, katerega domači plemiči niso nič manj izžemali kakor kralji in da je imel narod le korist od poraza sebičnega plemstva.

Dr. Korošec o ratifikaciji.

Maribor, 18. nov. Minister dr. Korošec je dobil iz Belgrada obvestilo, da se naj takoj vrne v Belgrad, kjer se vladi mudi z ratifikacijo rapalske pogodbe. Dr. Korošec je že pred tremi tedni napovedal na Štajerskem celo vrsto shodov, da pojasni volivcem politični položaj in teh shodov naravno ne more več odpovedati. Zato je javil ministrskemu predsedniku dr. Vesničju, da se vrne bodoči ponedeljek. Nato je dobil še eno brzojavko. Ker pozna dr. Korošec tudi obveznosti napram ljudstvu, hoče napovedane shode dovršiti in je poslal v Belgrad sledečo brzojavko: Gospodu Vesničju, ministrskemu predsedniku, Belgrad. Zaupno brzojavko preko deželne vlade sem dobil včeraj v Ormož. Ker ne pridem na današnjo sejo, se ne sme tolmačiti, ne da soglašam, ne da ne soglašam. Vrnem se v ponedeljek. — Prosim, da se izvrši sporazum v Spltju in v Sarajevu. — Dr. Korošec.

Iz zgornje brzojavke dr. Korošca se da sklepati, da dr. Korošec ne soglaša z rapalsko mirovno pogodbo, ker je delegacija prekorajčila pri pogajanjih sklepe ministrskega sveta, na drugi strani pa hoče od delegacije slišati razloge, zakaj se instrukcij ni držala in so-li razlogi res tako tohtni, da bi se pogodba morala ratificirati. Njegova zahteva, naj se izvrši sporazum v Spltju in Sarajevu, se nanaša na sestavo dalmatinske in bosenske pokrajinske vlade, ki vsled pasivne resistance drugih strank še sedaj ni urejena.

Kaj mora vsak volivec udeležiti?

Osnovna vprašanja iz volilnega katekizma, ki jih mora znati vsak naš volilec, so sledeča:

1. vprašanje: Kdo sme voliti?
Odgovor: Voliti sme vsak Jugoslovian, ki je že 21 let star in je vpisan v volilni imenik. Voliti smejo tudi begunci iz zasedenega ozemlja!
2. vprašanje: Kdaj bomo volili?
Odgovor: Dne 28. novembra od sedmih zjutraj pa do šestih zvečer. Vsi zavedni možje gredo glasovat predpoldne.
3. vprašanje: Ali bomo obveščeni, da smemo voliti?
Odgovor: Ne! Nobena oblast ne obvesti volilca!
4. vprašanje: Ali dobimo volilne legitimacije?
Odgovor: Ne! Volilnih legitimacij sploh ni.
5. vprašanje: Kaj vzamemo s seboj na volišče?
Odgovor: Pozor! Vzemite s seboj eno osebno izkaznico. To je domovinski, krstni ali poročni list; zadostuje tudi delavska ali poselska knjižica, ali pa polni list ali uradna legitimacija, lovski ali orožni list, službeni dekret, obrtni list ali diploma. Veljaven je vsak javni dokument ali potrdilo županstva.
6. vprašanje: Kaj povemo volilni komisiji?
Odgovor: Volilni komisiji povejte: Ime, priimek in poklic.
7. vprašanje: Kako oddam svoj glas?
Odgovor: Vsak volilec dobi od komisije eno kroglico. Član volilnega odbora mu razkaže glasovalne skrinjice in imenuje vse kandidatne liste. Vsaka stranka ima svojo skrinjico. Volilec vzame nato kroglico v desno roko. Nato zapre roko in gre z njo v vse skrinjice, kar jih je na volišču. Ko ima roko v skrinjici Slovenske Ljudske stranke, roko odpre, da pade kroglica v skrinjico. S tem ste oddali svoj glas stranki slovenskega ljudstva.
8. vprašanje: Ali je volitev tajna?
Odgovor: Iz vseh skrinjice potegnute zaprto roko, tudi iz skrinjice Slovenske Ljudske stranke, četudi ste kroglico že oddali. Nihče ne more vedeti, v katero skrinjico ste spustili kroglico. Noben liberalni birt in noben komunistični terorist ne more vedeti, da ste oddali svoj glas stranki ljudstva!
9. vprašanje: Ali sem dolžan voliti?
Odgovor: Da! Vsak krščanskomisleci Jugoslovian je brezpogojno dolžan voliti.
10. vprašanje: Za kaj bom šel na volišče?
Odgovor: Za življenjske pravice slovenskega kmeta, delavca in obrtnika!
Za kršcausko šolo in državo!
Za stranko ljudstva, ki hoče poraziti kapitalizem!
Za samoupravo združene Slovenije!
Za Slovensko Ljudsko Stranko!
Pojdimo po zmago!

Politične novice.

+ Poslanik Ivan Hribar o sanmargeritski pogodbi. »Čas« prinaša razgovor z našim poslanikom in polnomočnim ministrom Iv. Hribarjem v Pragi, ki je izjavil, da se je pogodba, podpisana v Rapallu, dasi vsebuje težke pogoje za Jugoslavijo, vendar morala skleniti, ako se vpoštevava, da bi bili Francija in Anglija pripravljeni, zahtevati sprejetje londonskega pakta. Odločitev Belgrada, je izjavil poslanik, je bila tudi brez tega pod vtisom izida in neuspeha koroškega plebiscita, in dasi je pogodba zelo težka, je vendar sporazum, ki je bil dosežen, ugodnejši za obe strani, kakor pa je sedanjí neurejeni položaj. Belgrajska vlada bo lojalno izpolnila vse svoje obveznosti, a koravno bodo narodnostna čustva kdaj nasprotna nameram vlade. Bodoči odnosi z Italijo so odvisni od tega, kako se bo Italija zadržala napram življu, ki ostane v njenih mejah. Za primer, da je bila sklenjena kaka konvencija, bo ta konvencija slična konvenciji, ki jo imamo s Čehoslovaško, toda v življenje ne stopi prej, dokler ne dobi pritrdila Čehoslovaške.

+ Protest mesta Kastav. Zadnji načelnik grada Kastav je poslal ministrskemu svetu sledečo brzojavko: »Opština Kastav u Istri, koja je jednodušnim zaključkom celokupnoga opštinskoga zastupstva još od godine 1819 nedeljiva i nerazdruživa, raskomadana je sporazumom u Sv. Margariti ua tri dela, od kojih bi nekoji ostali bez ikakvih cesta, železnica, bez svakog pristupa k moru te bez svih opštinskih šuma. Kao zadnji načelnik te opštine prosvedujem u ime svih opštinaru protiv toga nenaravnog deljenja i molim, da se od talijanske vlade iznimice izhodi, da se puk mestne opštine zapita plebiscitom, pod koju državu: Jugoslaviju, Italiju ili Reku želi kao nedeljiva celina podpasti«.

+ Vprašanje demokratskim listom. Ljubljanski dopisni urad poroča iz Belgrada z dne 18. novembra: »Včeraj ob 4. uri popoldne je imel ministrski svet sejo. Odsotnih je bilo še 8 ministrov. Včerajšnji seji sta prisostvovala ministra dr. Drinković in dr. Ninčič, ki sta se včeraj vrnili v Belgrad. Ali se je radi ostalih 7 odsotnih ministrov Belgrad tudi razburil kakor radi dr. Korošca?

+ Laž ima kratke noge. Demokratski listi so prinesli iz Belgrada »izvirna« poročila, da sta na ponedeljkovi ministrski seji manjkala samo dva ministra: dr. Korošec in Kovačević ter so grdo napadali dr. Korošca, češ, da radi njegove odsotnosti ni moglo priti do zaključkov glede sanmargeritske pogodbe. Sedaj pa poroča Ljubljanski dopisni urad, da je na ministrski seji v sredo manjkalo še vedno 8 ministrov, čeprav sta se že vrnili dr. Drinković in dr. Ninčič. Potemtakem je na ponedeljkovi ministrski seji manjkalo najmanj 10 ministrov, demokratski listi pa napadajo radi odsotnosti le dr. Korošca.

Dnevne novice.

— Umrl je 16. novembra v Črnem vrhu g. Josip Kos, doktor medic. univ.

— Z Jesenic. Kat. del. društvo priredi dne 21. novembra 1920 ob 8. uri zvečer v prostorih »Delavskega doma« »Cecilijin koncert« s sledečim sporedom: 1. Julij Fucik: »Herkuleva koračnica, orkester. 2. J. Schneider: Polkovni trobentač, koncertna polka za krilni rog solo. 3. E. Tiril: V bogastveni palači, uvertura — orkester: a) Pojdem u rute, ko roška narodna; b) A. Andel: Igra kolo... hrvaška narodna; c) B. Pokorny: Fasol Janko, slovaška narodna; d) Dr. Kimovec: Travniki so že zeleni, slovenska narodna. — Vse štiri točke za mešani zbor. — 5. Offenbach: Šavejardi, uvertura — orkester; 6. A. Dolinar: Narodna, dvospev s klavirjem; 7. Louis Game: Huzarska pesem, koncertni valček; 8. A. Foerster: »Ave Maria« iz opere »Gorenjski slavček«, mešani zbor s spremljevanjem orkestra. 9. J. G.: Terzet in Finale iz opere »Lucrezia Borgia«, orkester; 10. J. Pavšič: Uspavanka, samospev s klavirjem; 11. E. Adamič: V saneh..., mešani zbor; 12. A. Dolinar: Venček narodnih..., orkester, Začetek ob 8. uri, konec ob pol 10. uri. Besedilo bo na razpolago pri blagajni. Po koncertu družaben večer! Prijatelji lepe glasbe, povabljeni!

— Obrtniški tabor. Vsled pomanjkanja govornikov in množičevljenja volivnih shodov SLS se obrtniški tabor Jugoslovanske obrtne zveze, nameravan v nedeljo dne 21. novembra 1920 v Paski vasi, preloži na poznejši čas, o čemer se bo pravočasno sporočilo.

— Razpis službe. Odbor »Katoliškega tiskovnega društva« v Ljubljani razpisuje novoustanovljeno mesto osrednjega upravitelja. — Prosilci s potrebnimi kvalifikacijami naj vložijo prošnje do 20. decembra t. l. pri predsedstvu K. T. D. Poslala o delokrogu in službenem razmerju tam.

— **Razpis katehetske službe.** V Uradnem listu z dne 11. nov. 1920, št. 129, je bilo razpisano službeno mesto veroučitelja na šestrazredni ljudski šoli v Toplicah pri Zagorju in službeno mesto II. veroučitelja na osemrazredni mešani ljudski šoli v Mostah pri Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za službeno mesto v Toplicah je predložiti do 1. decembra 1920 pri okrajnem šolskem svetu v Litiji in za službeno mesto v Mostah do 10. decembra 1920 pri okrajnem šolskem svetu v Ljubljani.

— **Pri volitvah v agrarne odbore** so v trškiškem okraju preteklo nedeljo zmagali povsod brez boja v večini pristihi SLS.

— **Trbovlje.** V torkovi številki edinega slovenskega »nepristranskega« lista »Jugoslavija« se nekemu dopisniku zdi »neverjetno«, da si v Lichtenurnovem zavodu upa učiteljica otroke učiti orlovsko himno. Vprašamo tega nevedneža: ali je to tudi neverjetno, da se v naši trbovski šoli poučuje sokolska himna, nota bene, ta šola je še sedaj splošna ali ljudska, ne pa kak svobodomiseln zavod; in šolo obiskujejo tudi otroci takih staršev, ki so pristaši orlovske organizacije? In nadalje: se mu li ne zdi to tudi neverjetno, da šolska oblast celo preganja take učitelje, ki v privatnem simpatizirajo z Orlovstvom? I kakor se to res godi pri nas v Trbovljah. Če bi tega nevedneža take »neverjetnosti« le zanimalo, mu lahko kmalu postrežemo z natančnejšimi podatki.

— **Puškarna v Kranju.** Ustanovni občni zbor puškarske zadruga v Kranju, se vrši v petek dne 19. novembra 1920 ob 20. uri v gostilniških prostorih pri Peterčku v Kranju, z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo o puškarski obrti. 2. Poročilo v namenu puškarske zadruga. 3. Priglasitev članov. 4. Čitanje zadrughinih pravil. 5. Volitev: a) načelnštva, b) nadzorništva, c) razsodišča. Ker je ustanovitev puškarske zadruga v Sloveniji izvanredne važnosti za celo našo državo in ker je pristop k zadrugi omogočen vsakemu, ki plača vsaj en od občnega zbora določen zadrughini delež, je v interesu vsakega posameznika kakor cele kupnosti, da je ustanovni občni zbor najštevilneje obiskani.

— **Nemški teror na Koroškem.** Kak mir in kako pravico uživajo koroški Slovenci, naj kaže ta slovenski javnosti sledeča slučaj: Gostilničar Moser v Mariji na Zili je prišel nekega dne po plebiscitu z dvema tujcem k zavednemu slovenskemu kmetu Jamniku, p. d. Gašperju v Hrašah in ga je poklical iz hiše. Stari mož je prišel, nič hudega sluteč ven, in mu hotel dati roko. Moser pa ga je začel takoj klofutati in pretepati, nakar je Gašper zbežal v hišo. Napadalcu so vdrli za njim, kriče: »Falo! Küber, Gannere itd. V hiši sta se jim postavili soprog in hčerka nasproti, misleč, da se bodo odstranili, a ste se motili. Takoj so napadli ženski. Hčerko so tako natepli, da je obležala. Njen oče pa ima otečen obraz. Taki slučajji so na dnevnem redu. — Pongratzu, p. d. Ponedeljku iz istega kraja, so zagrozili, da ga bodo ubili. Mož ne sme proti večeru hišnega praga prestopiti. Da bi si zagotovil vsaj po dnevi mir in da bi se rogovileži kaznovali, se je obrnil s svojo tožbo na advokata dr. Zierengasta v Beljaku, baje zastopnika koroških Slovencev. In kak je bil odgovor slovenskega zastopnika: »Ja, da lässt sich nicht viel machen. Es ist die Vergeltung der früher von den Südslaven so bedrückten Deutschen.« Take tolažbe dobivajo Slovenci, ko gredo iskat svoje pravice.

— **Zalosten slučaj.** Poroča se nam: V Goriči pri Ribnici je preteklo nedeljo v gostilni pomožni učitelj Ferluga govoril: »Ne verujem v Boga, ne v Marijo, ne v svetnike, to je vse izmišljeno.« Ko so ga kmetje vprašali, je-li tudi otroke v tem smislu vzgaja, je odgovoril: »Seveda, da ne bodo tako neumni kakor ste vi.« Dne 17. t. m. je predsednik krajnega šolskega sveta vsled tega zahteval, da se Ferluga iz šole odstrani, kar je ta tudi takoj storil. Stvar pride pred višji šolski svet. Podobni slučaj se poroča iz Šiške. Stvar je zelo značilna za duh, ki vlada v krogih, katerim ti gospodje pripadajo in ki kljub temu trdijo, da niso proti verskemu čutu ljudstva.

— **Deset milijonov mesečno!** Čas veselice je zopet tukaj! Dan za dnem se oglašajo novi prireditelji, ki se komaj razvrste po vseh dvoranah, kar jih je na razpolago, tako da človek res ne more razumeti, od kod naj pridejo vsi ti veseljak, da bodo napolnili vse veselice. Stroški prirediteljev so visoki, davek na veselice precejšen, vendar pa je povsod vse polno. Sam ne hodim na te neumnosti, vendar pa točno vem, kdaj so te veselice, ker pijani rogovileži razgrajajo vedno, ko se v tolpah vale proti domu, da se mora vsak prebuditi. Ko se mi je to že sedaj parkrat pripetilo, sem prenušil, koliko požro te veselice narodnega premoženja, neglede na zdravje in moralno udeležnikov. Račun je kratek: recimo, da se vrše veselice na 3 ali 4 krajih v Ljubljani ter se približno računa po 1000 udeležnikov, kojih vsak zapravi do 300 K na večer, kar da svoto preko enega milijona. Sobota in nedelja v štirinajstih mesečnih menjavi da osemkratni znesek, torej samo Ljubljana osem milijonov, kje so pa še mesta po deželi in dežela sama. Lahko računamo na celo Slo-

venijo do 10 milijonov na mesec! Neverjetna številka, a skoro sigurna! Deset milijonov zapravljenih in ravno toliko najbrže nezapravljenih, kajti kako je mogoče pametno delati po prenoreli noči! Pred dvema leti se je veseljačenje razpaslo ravnotako in ko je vlada posegla vmes in veselice prepovedala, se je položaj v deželi izboljšal, zabavljanje je ponehalo in delati se je pričelo. Bojim se, da smo skoro na istem stališču danes, zato bi ne bilo neumestno, da se zopet razmotriva o tej razvadi in se jo omeji. Treznost v deželi nam bo prinesla mir in delo nam mora pomagati preko naših črnih dni, ki se v zadnjih mesecih kopičijo, da bi človek obupal nad našo bodočnostjo. Za Koroško še katastrofalna Sta. Margherita! In ob teh razmerah, ko naša država bide hud boj za svojo konsolidacijo, ko vse naše gospodarstvo ne ve, kam naj se sedaj orientira, ob teh težkih časih naj se dovoljuje rajanje in ples? Mislim, da bo odgovorna vlada ljudstvo podučila, da danes ni časa za rajanje, sedaj je edino na mestu štedenje in delo. Bahamo se in kažemo ponosno na svojo organizatorno moč, s katero bi prekrasili celo državo; pokažimo sedaj, ali je toliko moralne moči v nas, da vemo in spoznavamo svojo dolžnost: delati in ne obupati. Danes je še čas za to, čež nekaj mesecev bo morebiti prepozno!

Ljubljanske novice.

Ij Poročil se je g. meščanski učitelj Rudo Gašperin z gđc. meščansko učiteljico Toni Potiskovo.

Ij Gledališki večer priredi katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v nedeljo, dne 21. listopada 1920 v svojem domu, Komenskega ulica št. 12 v Ljubljani. Vsporedi: 1. Petje. 2. Vaški policaj. Kuplet poje V. Rudolf. 3. Mutast muzikant. Burka v enem dejanju. 4. Novi kuhar. Slika iz vojaškega življenja v dveh dejanjih. — Vstopnina: I. prostor 12 kron, II. prostor 10 kron, III. prostor 8 kron, IV. prostor 5 kron. Stojšče 3 krono. — Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnice se dobe v prodajni v nedeljo dopoldne od 10. do 12. ure v Rokodelskem domu.

Ij Starešinski sestanek se radi nastalih zaprek danes ne vrši. Vrši se pa odborova seja, kakor je bilo odborom naznanjeno v pismenih vabilih. — Predsednik.

Ij Vincencijeva konferenca v Mostah prslavi v nedeljo, dne 21. novembra desetletnico obstoja. V ta namen bo zjutraj ob 7. uri slovesna sv. maša v karmeličanski cerkvi na Selu, popoldne ob pol 4. uri pa se bo igrala v prid revnim otrokom narodna igra »Reveček Andrejček«. Vstopnice v trafiki gospoda Oražma na Selu in v Ljudskem domu v Mostah.

Ij Pevsko društvo »Slavec« priredi na predvečer narodnega praznika dne 30. novembra v »Unionu« koncert s sodelovanjem pevskega zbora, orkestra in raznih solistov, na kar že sedaj opozarjamo. (K)

Ij Organisation Franco-Slovene. Vabilo na redni občni zbor, ki se vrši v soboto dne 27. novembra ob 6. uri zvečer v »Slavčevi« sobi v Narodnem domu. Dnevni red: 1. Poročilo o društvenem delu v prošlem poslovnem letu. 2. Poročilo o finančnem stanju društva in njegovem premoženju. 3. Poročilo računskih preglednikov. 4. Ev. prememba pravil (manjše število odbornikov) in volitev odbora v smislu novih pravil. 5. Slučajnosti. — Pravico glasovati imajo poleg ustanovnikov le oni redni člani, ki so članarino plačevali do 15. marca t. l. — V Ljubljani, dne 16. nov. 1920. — Odbor.

Ij Družba sv. Petra Klaverja se je preselila iz Pred Škofije št. 8, za hotel Union, Miklošičeva cesta št. 1, a. Pisma in naročila se prosi nasloviti na novi naslov.

Ij Državna trgovska akademija v Ljubljani. Nadaljno vpisovanje v abiturijentni tečaj in prvi letnik se vrši počenši od torka dne 23. t. m. pri ravnateljstvu trgovske akademije v Tomanovi ulici 8 (I. drž. gimn.) od 9. do 12., in 3. do 5. ure. Ravnateljstvo.

Ij Strokovni čevljarški tečaj v Rokodelskem domu se je pričel v sredo dne 17. t. m. Vrši se boče vsako sredo in vsak petek od pol 8. do 9. ure. Priglasila novih udeležencev se sprejemajo samo še danes pred pričetkom pouka v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12.

Ij Produktivna zadruga čevljarjev za Slovenijo naznanja svojim članom prodajo usnja v ponedeljek, dne 22. novembra ob 3. uri popoldne v Hrenovi ulici št. 4. Obenem prosi, da se g. odborniki v nedeljo, dne 21. novembra ob 9. uri dopoldne snidejo v prodajalniških prostorih. (K)

Ij Umrlj so v Ljubljani: Marija Wasescha, zasebnica, 82 let. — Ivana Skofic, žena uradnega sluga, 56 let. — Fran Gale, sin žel. strojevodje, 8 let. — Marija Babnik, žena gostilničarja in posestnika, 40 let. — Ivana Prošek, kurjačeva žena, 24 let. — Josip Hrovatin, rejenc, 11 mesecev. — Ivana Crv, kočarjeva žena, 36 let. — Marija Pohleven, žena želez. zavirača, 26 let. — Pavla Uršič, posestnikova hči, 2 leti.

Ij Izgubil se je rujav lovski pes, fermač, ki čuje na ime »Muki«. Znak: spodnji del prednjih nog bel, ter bela lisa na prsih. Od-dati ga je proti nagradi lastniku Juriju Vetrovškemu. Dunaška cesta.

Ij Kaj je s trošarino na premog in dr-žava. Prosim p. n. uredništvo, da izvoli k notici, ki jo je prinesel »Slovenec« v št. 262 z dne 16. novembra t. l. pod naslovom: »Kaj je s trošarino na premog in država?« sprejeti in ponatisniti to-le pojasnilo: Omenjena notica je po svoji vsebini pomotna v tem, ker trdi, da se pobira od premoga in drv pri uvozu v Ljubljano trošarina v isti višini, kakor pred 20. septembrom 1920. S tem dnem je bila državna trošarina na premog in drva pri uvozu v Ljubljano res odpravljena in se je tudi nje pobiranje ukinilo. Niso pa bile odpravljene občinske naklade na ta dva predmeta in se te naklade zato tudi opravičeno še pobirajo. S 1. decembrom t. l. bo pa odpadla tudi občinska naklada na premog in drva, tako bodo od tega dne prosta vsakršne linijske dajatve. Delegat: dr. Savnik.

Najnovejša poročila.

DR. KOROŠEC — STRAH DEMOKRATOV.

Belgrad, 18. novembra. Marinkovičeva »Pravda«, ki jo bole uspehi dr. Korošca na agitacijskem potovanju po Sloveniji, napada dr. Korošca radi njegove odsotnosti. Vso stvar opisuje tako, kakor da bi se bal dr. Korošec vrniti v Belgrad, kjer bi se moral izjaviti o ratifikaciji pogodbe z Italijo, dasi je izjava dr. Korošca o tem vprašanju demokratom znana. Demokrati se seveda boje uspehov dr. Korošca, zato se boje uspehov njegovega enotedenskega potovanja po volivnih shodih, kljub temu, da so bili demokratski ministri ves čas od zadnje seje narodnega predstavništva na agitaciji izven Belgrada.

POGODBA Z ITALIJO V MINISTRSKEM SVETU.

Belgrad, 18. nov. Danes popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o pogodbi z Italijo. V političnih krogih ne verujejo, da je ministrski svet o tej stvari že definitivno sklepal, ker še več ministrov ni došlo v Belgrad. Stvar je sicer nujna, vendar pa ne tako, da bi se ne mogla odložiti za nekaj dni.

POLOVIČNI MINISTRSKI SVET.

Belgrad, 18. nov. Semkaj sta se vrnila ministra dr. Drinković in Kovačević z agitacijskega potovanja. Več ministrov se nahaja še na agitacijah.

D'ANNUNZIO IN IZVRŠITEV RAPPALISKE POGODBE.

Belgrad, 18. nov. Vlada je prejela poročilo, da so se v Šibeniku izkrcali D'Annunzijeve čete. V vladnih krogih prevladuje razpoloženje, da se ukrenejo pri italijanski vladi energični koraki v svrhu definitivne ureditve odnošajev z D'Annunzijem, ker je samo na ta način mogoče, da se izvede sanmargheritiska pogodba, ki jo hočejo naše oblasti dobrohotno respektirati.

PREVEČ KANDIDATOV — PREMALO MANDATOV.

Belgrad, 18. nov. V tukajšnjih demokratskih krogih vlada velika nezadovoljnost radi postavljenih demokratskih kandidatov. Mnogi od prečanskih demokratov, zlasti iz Dalmacije, ki bi radi bili izvoljeni ter kandidirali zato v Srbiji, niso prišli na kandidatske liste, ali pa vsaj ne na tako mesto, da bi bili lahko izvoljeni. Tako na primer ne kandidirata Biankini in Grisono nikjer. Radi tega postopanja vlada med demokrati velika nezadovoljnost proti vodstvu stranke.

DEL RADIČEVCEV ZA DRŽAVNO EDINSTVO.

Belgrad, 18. nov. Tukajšnji radikalni listi z zadovoljstvom ugotavljajo, da je Radičev pristal dr. Horvat priznal narodno edinstvo in se izjavil »kraljevino, kar so storili že tudi drugi vodilni člani seljačke stranke. Tu vlada mnenje, da Radič ne bo samo prišel v Belgrad v konstituantu, temveč da bo postal celo še monarhist, kakor je že bil sivočasno. Radičega so bili nekateri ministri za osvoboditev Radiča, kar so slovenski demokrati, sol Jugoslavije, uporabljali za hujskanje proti dr. Korošcu.

ZA VELIKO SRBIJO.

LDU Sarajevo, 17. nov. (ZNU) »Srpska Zora« javlja, da je bila 15. t. m. sklenjena v Belgradu zveza med srbsko narodno organizacijo (Čokorilovci) in srbsko vojaško stranko. Geslo tej zvezi je »Velika Srbija«.

VINKOVCI PROGLAŠENI ZA MESTO.

LDU Zagreb, 18. nov. (ZNU) Teritorijalna in upravna občina Vinkovci je bila proglašena za mesto.

ZAUPNICA ITALJANSKI VLADI.

LDU Rim, 18. novembra. (Stefani) Pri razpravljanju o predlogu socialistov proti notranji politiki vlade je stavil ministrski predsednik Giolitti vprašanje zaupnice. Socialistični predlog je bil odklonjen z 202 glasovoma proti 83 glasovom, 23 članov ni glasovalo.

IZGREDI NA IRSKEM.

LDU London, 18. novembra. (Brez-zično) Iz Dublina se poroča: 15 oborože-

nih mož je zasedlo parnik, ki je plul proti Corku, in se polastilo vojaških stvari na parniku. Iz Belfasta prihajajo poročila o resnih nemirih.

LDU London, 17. novembra (Brez-zično) Po uradnih poročilih so podatki sin-fajnovskih zločinov od januarja leta 1919 do danes naslednji: 1585 napadov na osebe, 5515 napadov na lastnino, 100 stražnikov usmrčenih, 174 ranjenih, 16 vojakov usmrčenih, 61 ranjenih, 61 civilistov usmrčenih, 29 ranjenih, 152 odvedenih, 162 sodnih poslopj in 63 policijskih postaj razrušenih, od teh veliko število nezasedenih in 155 požigov.

RAZMERE NA TURSKEM.

LDU London, 18. novembra. (Brez-zično) Iz Carigrada se poroča, da je zveza med kemalisti in boljševiki čim dalje ožja. Oblastva kemalistov dovoljuje boljševiško propagando na vsem svojem ozemlju. Bivši veliki vezir Talaat paša je izvajal v govoru v Angori, da bo boljševizem uničil zapadni imperializem. Boljševiki bodo pomagali kemalistom, Grke in druge tuje pregnati iz Male Azije in vzpostaviti svobodno Turčijo. — Vsi Turki, ki so podpisali pogodbo v Sevresu, so bili v Angori obsojeni na smrt.

BOJI NA RUSKEM.

LDU Moskva, 18. novembra. (Brez-zično) Frontno poročilo z dne 17. t. m.: V pobodni smeri proti Proskurovu je bil odpor sovražnikov razbit po hudih bojih. Naše čete se bližajo Bugu. Število ujetnikov je veliko, plena je mnogo. Dne 16. t. m. smo zasedli mesto Kamence Podolsk. — Južna fronta: V odseku Feodosije smo povsodi dosegli obalo. Mesto Krč je naša konjenica zasedla brez boja. Dobili smo ogromen plen.

Katoliški vestnik.

c Slovesna tridnevica v cerkvi Jezusovega Sreča v proslavo petih novih blaženih usmiljenih sestra sv. Vincencija Pavelskega, bl. Ludovike Marijakove (de Marillac), soustanoviteljice usmiljenih sestra († 15. marca 1680) ter bl. Marije Magdalene in treh njenih tovarišic, mučenic za časa francoske revolucije († 26. junija 1794), se bo praznovala od sobote, 20. novembra do torka, 23. t. m. zvečer. V soboto zvečer ob 6. uri otvoritveni govor in branje papeževih dekretov, nato slovesen blagoslov. — V nedeljo zjutraj ob 7. uri slovesna sv. maša, zvečer ob 5. uri slavnostni govor preč. g. prošta Andreja Kalana in slovesne litanije. Ponedeljek zjutraj ob pol 6. uri slovesna sv. maša, zvečer ob 6. uri slavnostni govor dr. Alojzija Mrharja. — Torek, ob pol 6. uri zjutraj slovesna sv. maša, zvečer slavnostni govor prevzviš. g. knezskofoja Antona Bonaventura Jegliča, potem pontifikalni blagoslov in zahvalna pesem. — Vse štiri dni pojo pri večerni slovesnosti slepi iz zavetišča.

c Bratje Orli — vojaki! Pred kratkim ste nastopili vojaško službo. Prisiljeni boste, hoditi k zabavam, predavanjem, v katerih bodo žalili Vaš verski čut in Vaše prepričanje. Ne pustite se omajati! Nasprotno, počenjanje Vaših neprijateljev naj utrdi Vaše mišljenje. Jaz sam kot vojak vse z Vami doživljam in že daljši čas trpim pod tem »modernim« nasilstvom nad prepričanjem. Da, celo sam moram razne neokusnosti ponavljati in poneumajevati sebe in druge. Osveženja in utrjenja pa si vselej poiščem v predavanjih in zabavah Orlov, ki jih v prostih urah pridno obiskujem. Bratje! Ne sramujte se nikoli in pred nikomur svojega modrobelega prapora in svojega katoliškega prepričanja. Zda! Böh! V. A., t. č. rotmistr. Ta dopis prinaša »Pravica« 13. nov. Kaže, kako svobodomiselnost, ako ima vpliv na državo, zna spravit tudi v kasarno svoj duh. Katoličani plačujejo svoj davek, s katerim potem apostoli brezverstva v šoli in v kasarni na državne stroške in pod državno zaščito zastrupljajo mlade vojake.

c General postal duhovnik. Alfonz Maria Fusco, general italijanske armade, je bil ob izbruhu vojske v Parizu in je hotel ravno oditi na bojišče pot v Lurd in la Sallet, ko ga je dohitel mobilizacijski poziv. V boju ranjen, se je odločil v dolgem času lečenja (kakor nekaj sv. Ignacij, ustanovitelj reda Jezuitov), da loče postati duhovnik. Končal je študij bogoslovja in bil v 63. letu starosti posvečen. Subdijakon in dijakon je prejel v Lurdu, za mašnika pa so ga posvetili v la Salletu. Ta korak generalov je povzročil veliko presenečenje v italijanski javnosti.

c Sprifevalo češkega svobodomiselnega učiteljstva. V glasilu naprednega učiteljstva »Komenský« piše o sebi in svojih somišljenikih učiteljih Kvarda: »Vse govorenje in hvalisanje, da smo učitelji in vodniki naroda, da smo pionirji lepše bodočnosti, da ustvarjamo nove značaje itd., to vse je govoričenje dvomljive vrednosti, ko nas pa le en sam pogled na lastne vrste prepriča, da to ni res, da ne delamo nič. Neverjetne odgovore čujete od mladih učiteljev in učiteljic: Kdo bi se mučil? Ali smo dninarji? Ali sem avtomobil? Nadelal sem se dovoli

na učiteljsku! Danes imam randevu, ne utegnem! Mladež učiteljska, mladež sokolskega naroda, naša lenuharska mladina ljubi cigarete, biljard, kavarniško klepetanje in nemoralizirajoči flirt. Ničesar ne znajo, boje se dela, ničesar ne razumejo, a silno so domišljivi. Naprednjaški profesor J. Havelka je odstopil kot urednik lista »Komenský« in utemeljil svoj odstop z besedami: »Spoznal sem, da je učiteljstvo indolentna družba, in škoda, da bi mu kdo posvetil delo celega življenja.« — Če ni Boga, Zakonodavca in Sodnika, ni dolžnosti, ni odgovornosti, ni kazni! In če svobodomiselnost vlada dobro plača štiri ure šole, čemu bi se poniževala inteligentni gospod in gospodična k težkemu neplačanemu delu za ljudstvo ki je le tropa višje razvitih živali? Počasi bo izkušnja morda le izučila brezverske državniče, kakšne sodeve rodi država in šola brez Boga.

Dijaški vestnik.

d Socialni klub Danice in Zarje ima danes, 19. t. m. ob 20. uri svoj redni sestanek v čitalnici Jugoslov. tiskarne. Predava tov. Čampa: »O vzrokih socialnega vprašanja«. Udeležite se vse člane obvezna. — Korošec V., t. č. načelnik.

Orlovski vestnik.

Novo skladišče Stankota Premrla za članske proste vaje in za vaditeljske proste vaje, ter pesem »Kosec« se bodejo čule pri »Orlovski akademiji« v Ljudskem domu dne 21. novembra. Skladbe se bodo predvse v javnosti. Kdor se interesira za razvoj telovadbe in njeno spremljevanje, naj poseti Orlovsko akademijo v Ljudskem domu. — Predprodaja vstopnic v Jugoslovanski knjižarni.

Organizatorični tečaj O. Z. se vrši od 6. do 12. decembra 1920. Skušnja je pokazala, da je marsikak cvetoč odsek kar na hitro opešal, ker je z odhodom agilnega člana izgubil edinega organizatorja, ki je morda dvignil odsek na visoko stopnjo, pa mu vsled preobilnega dela ni bilo tudi mogoče vzgojiti par fantov za to, da bi mogli v potrebi že sami prevzeti vodstvo odseka v svoje roke. V najboljših naših odsekih to že itak vidimo uresničeno in tako je tudi prav. Zato je predsedstvo O. Z. sklenilo, da priredi organizatorični tečaj, da bi se organizatorična vzgoja razširila kar najbolj široko. Namen tega tečaja je, fante uvesti predvsem v tajniško pa tudi predsedniško delovanje, dati jim razen teoretičnih navodil tudi toliko praktične izvežbanosti, da bodo doma v odborniškem delu brez težave uspešno delovali. Program bo zelo raznolik: Vodstvo sej, sestankov, občnih zborov, slrb za predavanja, prireditve, dela za naraščaj, fantovski večeri, razprava o zveznih okrožnicah, živahnost v odseku, agitacija, pisarniško delo, dopisovanje z okrožjem, Zvezo, drugimi odseki, zapisniki, poslovanje odseka sploh, red v poslovanju, vodstvo vložne knjige, arhiv, kronika, delo okrožja, nadziranje dela, zgodovina orlovstva, dosedajni praktični uspehi naših organizacij, kat. izobr. in telovadno delo drugod, pomen tega v odseku. Določila iz poslovnika ne bomo samo teoretično razložili, ampak poskusili na praktičnih zgledih. Vsak udeležnik dobi na roko tudi vse potrebne vzorce za spise in dopise, po katerih mu bo pozneje delo zelo olajšano. V prostem času si bomo ogledali nekatere zanimivosti v Ljubljani. S seboj naj vsak, če le mogoče prinese poslovník, Zlato knjigo in pesmarico. Vsak odsek je dolžan poslati vsaj enega člana. Udeleženci naj se prijavijo vsaj do 20. novembra.

Prosveta.

pr Izidor Cankar: Obiski. Nova knjižnica 5. Izdala in založila Nova založba v Ljubljani. Tiskala Jugoslovanska tiskarna. Velik format osmerke. Str. 168. Cena broš. izvodu je 48 K, vezano 60 K. — Ti »Obiski«, ki so izhajali svojčas v »Domu in Svetu«, so zdaj podani v knjigi, ki je v slovenskem leposlovju za zdaj edina svoje vrste. V novelističnem okvirju podanem razgovoru med obiskovalcem in umetnikom izvemno mnogo zanimivega iz življenja, ustvarjanja in bodočih ciljev naših najpomembnejših kulturnih delavcev: književnikov, slikarjev in igralcev. V knjigi je zastopanih dvanaest naših umetnikov in sicer: Ivan Cankar, Fr. S. Finžgar, Foerster Anton, Jakopič Rihard, Jama Matija, Gojmir Krek, Sajovic Anton, Ksaver Meško, Silvín Sardenko, dr. Ivan Tavčar, Anton Verovšek, Župančič. Nova prej še ne natisnjena obiska sta pri dr. Tavčarju in Antonu Sajovicu. — Knjigo je Nova založba lepo opremila, tako glede papirja in tiska, kakor glede vnajnosti. Priložena je tudi slika vsakega umetnika. Naroča se pri Novi založbi, Kongresni trg.

pr Cerkveni Glasbenik, 1920, 9. in 10. številka, je ravnokar izšel. Prinaša sledečo vsebino: Novi zvonovi. Bron ali jeklo? (Dr. Fr. Kimovec); Gojimo, kar največ moremo, cerkveno petje! Skladatelji in pevski

zbori, na delo!; Cerkveni koncert v Zireh (P. Hugolin Sattner); Pregled savremene talijanske glazbene literature (P. B. Sokol); Poljski narodni običaji (Vinko Lovšin); Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani; Organistovske zadeve; Koncertna poročila; Dopisi; Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo; Razne vesti; Naše priloge; Listnica uredništva; Listnica upravnštva.

— Glasbena priloga prinaša dve misijonski pesmi za mešani zbor, zložil Stanko Premrl. — Cerkveni Glasbenik izhaja zadnja leta vsaka dva meseca. Stane letno 20 K, za dijake 12 K. Uredništvo in upravnštvo: Ljubljana, Pred škofijo 12, I. pr Slovenska športna revija »Sport« začne izhajati sedaj na umetniškem papirju in z povsem novo opremo. Kakor je znano, donša ta revija krasne slike iz vseh panog sporta in vrlo interesantne članke in rezultate o sportu. Za bodočo zimsko sportno sezono, ki ma v Sloveniji krasen naravni teren, nudila bo ta revija posebno interesanten material. Mi ta list vsem kar najtopleje priporočamo. Cena je 4 krone v naročbi in izide vsak teden. Naročuje se pri Sportni zvezi Ljubljana, Narodni dom.

pr Val. Orožnovi spisi, zbral in priredil Mih. Lendovšek. Iz zapuščine župnika Lendovška je kupila Jugoslov. knjižarna še nekaj izvodov te knjige s pisateljevo sliko. Knjiga obsega na prvem mestu dokaj bogato zbirko Orožnovih pesmi, dalje igrokaz »Mlada pevka« v petih dejanjih in končno Orožnove različne spise. Cena 14.40 K.

pr Gopčević: Serbokroatisches Gesprächsbuch. Cena 15 K. Izšlo v založbi Julija Groosa v Heidelbergu. — Prejeli smo to knjigo že pred kratkim, ki je v vsakem oziru dobra in vredna, da jo omenjamo. To je nekaka učna knjiga srbohrvatskega jezika za Nemce, ki je prirejena po novi jezikovni metodi, ki bo dobro služila vsem onim, ki se hočejo na lahek način priučiti srbohrvaščine. Založba je pokazala, da razume potrebo časa.

pr Maska. Izšla je četrta številka z zanimivo vsebino. Na uvodnem mestu prinaša v cirilici poročilo »O skopskom narod. pozorišču.« »Moderna režija« od M. Skrbinska končuje v tem zvezku, o kritiki piše M. F. Brovničar. »Mali odrje, članek, ki bo dobrodošel odrom po deželi, je končan. O higijeni pevskega glasu piše dr. Demeter Bleiweis, Angelo Cerkvenik piše kritiko o igri »Istočni grieh« od Ljubomira Miciča in nadaljevanje leposlovnega dela »Pogovori«. Tudi drugi odstavki so zanimivi.

pr Zrnje, gledališki list mariborskega gledališča prinaša 5. številki pesmici: Žerjavi in Setnja od J. B. in članke: Polenčan: Predreformacijska doba naše književnosti; dr. M. St.: Nekaj o razvoju gledališča; V. Cotič: I. umetniška razstava v Mariboru; na koncu je več notic in repertoire.

Razne novice.

r Carjev brat živi na siamskem dvoru? Pariški list »Figaro« trdi po zanesljivih poročilih, da živi carjev brat, veliki knez Michael Aleksandrovič, na siamskem dvoru. Iz oblasti rdeče garde so ga oteli njegovi prijatelji, nakar je pobegnil v Sibirijo. Ko je prispel Kolčak v Sibirijo, se mu je ponudila prilika, da se je napolil na siamski dvor, kamor je prišel po velikih zaprekah in težavah. Siamski kralj je živel dalj časa v Petrogradu, najprej kakor paž, pozneje pa kakor častnik gardnih husarij. Tedaj je živel z velikim knezom Mihaelom v velikem prijateljstvu. Siamski kralj je jako naklonjen Rusom, in to tembolj, ker je njegova žena Rusinja. Tako je pač jasno, zakaj je veliki knez pobegnil na siamski dvor.

Maske proti škodljivim plinom, kakor so jih rabili v vojski, so vpeljali Amerikanci v kemičnih tovarnah, da obvarujejo delavce pred škodljivimi plini.

Samokritika kapitalizma in njegovih priganjačev. Ob geslih »svoboda, enakost, bratstvo« drvim v suženjstvo, brezpravnost, sovraštvo. Druga beseda — drugo dejanje. Govorimo o demokraciji, uresničujemo plutokracijo. V politiki pravimo, da smo odstranili absolutizem, uvedli pa smo strankarski absolutizem, ljubimo svobodo, a hlapčujemo političnim kričanjem. Proklinjamo cesarja in papeža — v gospodarstvu pa dopuščamo cesaropazem družbi in oderuhov. Razlika je le ta, da je bil prej Dunaj središče takega izkoriščanja, danes pa imamo oporo v antanti; »oda z gospodi v tujini bo obračun mnogo težji kakor je bil z Dunajčani ali je z domačini. Navdušeno kričimo: delu čast!, v resnici pa izpodkopujemo tla narodnega blagostanja s preziranjem poljedelskega dela in znižavanjem njegove koristnosti. Govorimo lepo —, a delamo grdo, beseda zakriva misel, življenje nam je ena sama velika laž...

Ukrajinska akademična mladina se seli v Ameriko. Okoli 250 akademikov biva v Pragi, približno toliko na Dunaju, nekaj jih je tudi v Gradcu in v Švici. Ti so namenjeni vsled pomanjkanja sredstev iti v Ameriko, kjer bodo premožnejši Ukrajinci vzeli po enega dijaka brezplačno na hrano in stan ter jim tako omogočili nadaljeva-

nje študij. Radovedni smo, koliko ljubljanskih milijonarjev vzdržuje po enega dijaka.

Kongres Združenih držav S. A. je sprejel nov zakon glede uporabe vodnih sil. Zakon odreja, da se sestavi komisija, ki bo vodila pregled vseh vodnih sil, izdelovala načrte za njih izrabo, dajala dovoljenja za vodne zgradbe (samo do 50 let) proti letnemu plačilu itd.

Nov papir za bankovce je bil ravnokar patentiran na Nemškem. Papir ima vložena vlakna, ponaredba je baje nemogoča.

r Kako živi boljševik Zinovjev. Berolinski »Tagblatt« poroča: Zinovjev, boljševiški župan petrogradskega mesta, stanuje v najsijajnejši palači; njegove dvorane imajo najdragocenejšo opremo. Potuje večidel v avtomobilu. Celu v Moskvo se napoti v avtomobilu, potem pa zopet nazaj v Petrograd, dasi je Moskva od Petrograda oddaljena 800 km in je na Ruskem bencin jako redek in torej silno drag. Z njim se pelje vselej kuhar, tajnik in sluga. V Halle je imel 14 sob. Tako žive sovjeti na račun nesrečnega ruskega naroda v največjem sijaju. Gorje narodu, v katerega se zajedo židovski vampirji.

r Milina materinščina. Nekje na Poznanjskem je pasel poljski pastirček in si je pri tem veselo popeval. Mimo je prišel vaški župnik, postal je pri radostljivem pastirčku ter ga je vprašal: »Ali pa znaš tudi tako moliti kakor prepevati?« »Kaj bi ne znal, gospod župnik! O znam, znam poljski in pa nemški, se je pobahal pastirček. »Torej pa molil nemški!« Deček je molil očenaš pa pri tem po taktu pokal z bičem. »Dobro, deček, zdaj ap še poljski!« Pastirček je izpustil bič, vzela v roke klobuček, pokleknil — in goreče molil očenaš.

r Bodoča vojna. Lloyd George je nedavno v rečem govoru opomnil angleško bodočo vojno in je govoril o nji s tako lahkoto in enostavnostjo, kot da je to nekaj, kar mora priti neizogibno in kmalu. Znani književnik Weles pravi, da to ne bo nič nenavadnega, saj mnogi generali pišejo in razpravljajo zelo mnogo o bodočih vojnah, ki jih bodo vodili v zraku. Mnogo se razpravlja tudi o novih francoskih topovih, ki sipljejo smrt 80 milj daleč. Evropa se pripravljala na novo katastrofo in vprašanje je samo, če se ne bo prestrašila novih grozodejstev in nove bede, ki bo hujšala kot grozodejstva in beda preteklo vojne. Tako zmaguje zver v človeku in tako gospodari »najvišja moralna sila« človeštva.

Gospodarstvo.

BORZA.

LDU Zagreb, 18. novembra. (ZNU) Devize: Berlin 181—182, Italija 490—500, London 0—480, Newyork 138—141, Pariz 828—830, Praga 156—158, Švica 2200 do 2300, Dunaj 25—25.50. Valute: Dolarji 145 do 147, avstrijske krone 26—27, nemške marke 185—188, rumunski lei 205—208, češkoslovaške krone 155—160.

g Puškarska obrt v Kranju. Slovenska puškarska obrt je dosedaj cvetela v Borovljah. Tam je bilo večje število zavodnih slovenskih puškarij, ki so s svojimi izdelki zalagali Slovenijo, Bosno, Hrvatsko in Hercegovino ter Dalmacijo. Vsled koroške nesreče je obstoj slovenskim puškarijem in okoličecel docela onemogočen tako iz narodnega kakor iz trgovskega stališča. Izvoz v Jugoslavijo je zelo otežkočen odnosno popolnoma zaprt, na nemško-avstrijski trg se pa slovenski puškar niti pokazati ne sme. Vsled teh razmer so slovenski puškariji prisiljeni misliti na čimprejšnjo izselitev. Zato se je del teh puškarijev že tudi izselil in izbral kot svoje novo bivališče in obratovališče Kranj, metropolo in trgovsko središče naše Gorenjske. Mesto samo je pa tudi jako pripravno za industrijo: živahen železniški promet skoro v neposredni bližini Ljubljane, električna in vodna sila, ter leži sredi bogate, rodovitne pokrajine, tako da odgovarja vsem pogojem za razvoj industrije. Povdarjati pa moramo tudi to, da se je kranjsko meščanstvo z največjim veseljem in naklonjenostjo oprijelo te misli in gre priselivšim se puškarijem kakor tudi pripravljalnemu odboru za ustanovitev puškarske zadruge v Kranju v vsakem oziru na roko. Za obstoj puškarske obrti je novo se ustanavljajoča zadruža življenjskega pomena. Ona izdeluje vse predmete v surovem in jih izroča potem posameznim specijelnim mojstrom v popolno izgotovitev, seveda bode sama izdelovala tudi popolne puške. V Kranj se preseli tudi največja puškarska tvrdka Peter Vernig, družba z o. z. v Borovljah in bode v najkrajšem času začela tu s svojim obratom. Slovensko javnost opozarjamo na to novo panogo naše industrije in na ustanovni občni zbor puškarske zadruge v Kranju, da tej posveti vso svojo pozornost in naklonjenost. Za eventualna pojasnila se je obrniti na »Puškarsko zadružo« v Kranju.

g Tvorilna kola i industrija drvene robe M. Pečivlahek d. d. Ker v celj naši državi ni

niti ene tovarne za vozove, se je začelom tega leta osnovala v to svrhu posebna delniška družba pod gornjim naslovom in to s sedežem v Ravngori. Začetni akcijski kapital je znašal K 6.000.000. Družba se je odločila, postaviti dve tovarni za vozove, eno v Ravngori, drugo pa v Mariboru. Obe tovarni se zidate z največjo brzo, tako da bo tovarna v Ravngori začela poslovati prihodnjo jesen, medtem ko zidanje tovarne v Mariboru uspeva tako hitro, da bo že v 2 do 3 mesecih začela obrtovati. Za obe tovarni so stroji že nakupljeni in so deloma že dospeli na mesto uporabe, tako da bode obe tovarni mogli zanesljivo in brez vsakih ovir začeti poslovati v omenjenem času. Tovarna v Mariboru bo prirejena samo za izdelovanje voz in popravno vagonov, medtem ko bode v Ravngori poleg velike žage s tremi polnojermeniški urejena tudi tovarna za zobotrebe, cveke za čevlje in podobne izdelke, ter za kuhinjske potrebe in pohištvo. V obeh tovarnah bode stalno zaposlenih nad 1000 delavcev. Ako se upošteva, da je potreba voz in drugih izdelkov, ki jih bodo proizvajale te tovarne, izredno velika, tako n. pr. potrebuje samo Srbija in vsled vojne oškodovani kraji okolu 200.000 komadov voz, brez ozira na to, da si med vojno tudi ostali kraji niso nabavljali toliko voz, kolikor jih je bilo uničenih, potem je jasno, da je ustanovitev takega zavoda pri nas nujno potrebna in je vsled tega rentabilnost tega podjetja vnaprej popolnoma zagotovljena. Bodi omenjeno, da ima ta družba na Teznu, kjer zida svojo tovarno, neposredno pri kolodvoru kakih 65 oravov stavnega zemljišča, ki ga je kupila pod jako ugodnimi pogoji, ter bo na tem kompleksu lahko postavila še 4 do 5 tovarnih. Ker je ravnateljstvo med zidanjem tovarne v Ravngori svoj prvotni plan za zidanje znatno spremenilo, in ker se je na predlog slovenskih delničarjev odločilo, postaviti tovarno tudi v Mariboru, pa prvotni osnovni delniški kapital od 6 milijonov kron za to velikopotezno podjetje ni več zadostoval, je vsled tega občni zbor te družbe sklenil, zvišati delniško glavnico na nadaljnjih 9 milijonov kron, toraj skupaj na 15 milijonov kron in to pod jako ugodnimi pogoji. Stari delničarji dobijo na vsako staro delnico po eno novo po tečaju K 500.— (nominalna vrednost delnice znaša K 400.—), medtem ko morajo novi delničarji subskribirati po tečaju K 700.— za delnico.

g Donavska banka d. d. v Požunu. Tako se imenuje oasle vsled sklepa občnega zbora prejšnje Zapadnoogrsko bančno društvo. Donavska banka namerava svoje poslovanje jako razširiti in radi tega zvišuje svojo glavnico od 10 milijonov na 20 milijonov š.

g Smihovska pivovarna. Delniška pivovarna v Smihovu, ki ima delniško glavnico 2 milijonov kron, izkazuje čisti dobiček 2.238.305 kron in je določila dividendo 300 kron t. j. 75 %.

g Uvoz monopolskih predmetov v Jugoslavijo. Ministrstvo financ je odredilo: sol se proti plačilu monopolске takse svobodno uvaža v vse pokrajine, izvemši Srbijo in Bosno ter Hercegovino; petrolej je pod istim pogojem svobodno v vse pokrajine. Cigaretni papir in žveplenke se lahko uvaža proti plačilu monopolске takse v vse pokrajine razen Srbije, kjer je za uvoz potrebno posebno dovoljenje uprave državnih monopolov.

g Delnice »Avstroamerikanec« so bile nedavno na Dunaju jako padle. Italijanska vlada je namreč zahtevala, da se morajo delnice prenesti na ime, vsled česar bi imela država glede davkov lahko evidenco. Da se posestniki delnic temu izognejo, so nosili svoje delnice na Dunaj in jih tam prodajali. V zadnjem času pa je cena delnic poskočila, ker je prodala Avstroamerikanca v Ameriki en parobrod za dolarje in bo vsled visokega dolarjevega kurza izbila iz te prodaje velik dobiček.

g Zabranjen uvoz novčanic v Mažarsko. Mažarska vlada je zabranila uvoz nežigosanih novčanic avstroogrskе banke, dalje uvoz novčanic po 200 kron serije nad 2000 in novčanic po 25 kron serije nad 3000, izdanih za časa sovjetske republike.

g Dobava gorivnega špirta! Urad za pospeševanje obrti ima nekaj denaturiranega (gorivnega) špirta. Interesenti-obrtniki naj priglase svoje potrebščine najkasneje do 25. t. m. na Urad za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22.

g Dobava mizarskega kleja. Urad za pospeševanje obrti bo preskrbel večjo množino mizarskega kleja. Interesenti-obrtniki naj priglase svoje potrebščine najkasneje do 25. t. m. na Urad za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22.

g Nova iznajdba! V Uradu za pospeševanje obrti krajevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani je razstavljen razmnoževalni stroj, sistem E. F. Turk, ki bo res hitro in zelo lepo razmnožuje vsakovrstne spise in tudi risbe. Podjetniki, osobito mizarskih in strojnih delavnic, ki bi hoteli izdelovati in razpečavati ta stroj, se najudno vabijo, da se čimprej zgledajo v Uradu za pospeševanje obrti na Dunajski cesti št. 22, kjer prejmejo potrebne informacije.

g Mewa, dein. dr. za kovinsko industrijo v Pragi (Smihov) zviša svojo delniško glavnico od 3.500.000 š. na 6 milijonov š.

s tem, da izda 12.500 novih delnic po 200 čk nom. Dosedanji delničarji imajo pravico, da vzamejo za 2 stari delnici eno novo po kurzu 900 čk. En del novoizdanih delnic se bo dal na razpolago uradnikom in delavcem na podlagi posebnega statuta. Ostale delnice bo prodajala filijalka anglo avstrijske banke v Pragi iz proste roke.

g Angleška banka. Stanje 11. novembra: totalna rezerva 14.079.000 (+ 921.000) funtov šterl; bankovci v prometu 127 milijonov 848 tisoč (= 590.000) f. št., gotovina 123.447.000 (+ 331.000) f. št., listnina 73 milijonov 222 tisoč (= 648.000) f. št., dobroimetje zasebnih 112.470.000 (= 2 milijona 665 tisoč) f. št., dobroimetje državnega zaklada 19.816.000 (+ 1.673.000) funtov šterlingov, notna rezerva 12.342.000 (+ 651 tisoč) funtov šter., državne obveznosti 62 milijonov 701.000 (+ 1.272.000) funt. št. Odstopno razmerje rezerv do pasiv 10.64 proti 9.87 prejšnji teden.

g Povišanje kapitala Hrvatske eskomptne banke v Zagrebu. Hrvatska eskomptna banka potrebuje vsled razširjenja svojih poslov večjega kapitala. Povišanje se bo bržkone izvršilo že pred koncem tega leta in bo pri tem z znatnim delom udeležen tudi tuj kapital. Hrvatska eskomptna banka je namreč v zvezi z dunajsko Länderbanko, ki se namerava preobnoviti v francoski zavod in vodi v to svrhu že dolgo časa pogajanja s francoskim kapitalom. Izgleda, da bodo ta pogajanja uspela.

Sodišče in policija.

s Sam sebe povišal za četovodjo. Ivan Rešman, mizar po poklicu, rojen 25. nov. 1896 v Mariboru, je bil leta 1919 pri vojaških in sicer kot četovodja pri brzoovoznem bataljonu v Ljubljani. Koncem avgusta 1919 so ga odposlali s patroljo, da uredi telefonsko zvezo med Borovljami in Apačami. S patroljo se je odpeljal 31. majnika 1919 z železnico v Trzic, od tod so odkorakali peš do sv. Ane, kjer so prenočili v poslopju barona Borna. Rešman je tam ukradel fino posteljno odevjo vredno 1200 kron. Dne 1. julija je patrolja prenočila v hišici poleg Plaznikove žage v Medborovnici. Ko je patrolja odšla, so Plaznikovi ugotovili, da je ukradla patrolja kolo, perilo in drugega blaga v vrednosti 1890 K. Dalje je Rešman samolastno potvoril polni list. Rešman je vstopil v jugoslovansko armado kot četovodja, dasiravno je bil pešec in je s tem dosegel, da je dobival višjo plačo, kakor mu je pristojala. Deželno sodišče v Ljubljani je prisodilo Rešmanu 18 mesecev težke ječe.

s Skesana tatka. Marija Sterletova vulgo Detrikova, katera je bila že kaznovana, je vzela 24. majnika 1920 v Koči vasi svojem delodajalcu Petru Martinčiču 480 kron in posteljno pregrinjalo vredno 350 kron. Sterletova pri deželni sodnji v Ljubljani ni tajila, pač pa je povedala, da je 480 kron Martinčiču prej vrnila, ko je o

latvini izvedela javna oblast. Toda ker ni vrnila tudi ukradenega posteljnega pregrinjala, jo je deželno sodišče v Ljubljani obsodilo na 2 meseca težke ječe.

s »Nedolžna« tatka. Frančiška Pojetova iz Babnega polja je okradla 4. majnika letos v Starem trgu Jožefa Tuška, Jožefa Udovca in Franceta Setinca, katere je okodovala za 2648 kron 60 vin. Pojetova je pri sodišču trdila, da je pri navedenih te reči kupila, toda ker so okradene stranke povedale, da ni Pojetova ničesar kupila pri njih, marveč da jih je okradla, ji je deželno sodišče v Ljubljani prisodilo 6 tednov težke ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem na mesec.

s Kako je pobegli kaznjenec popravljal dežnike. Štefan Žagar iz Sodražice doma, ki je prebival nekaj časa v Spodnji Šiški, baraka 6, je dne 277. majnika letos pobegnil iz zapora. Dne 17. novembra letos je prišel ob 11. uri dopoldne k Mariji Lampel v Satinjak št. 15, kateri je rekel, da popravlja dežnike. Lampelova mu je izročila 3 dežnike, vredne približno 300 K z naročilom, da naj jih popravi. Žagar je dežnike prevzel in rekel, da jih bo precej v Satinju popravil in jih prinesel nazaj. Ker pa Žagarja z dežniki ni bilo nazaj, je šla Lampelova za njim. V Podgorici je Lampelova srečala orožniško patroljo iz Črnuča, kateri je povedala, kako je bila ogoljufana. Orožniki so na to v Podgorici izsledili in prijeli Žagarja, kateri ni tajil, kar je storil

in povedal, da je en dežnik že za 44 kron v Sneberjih »rodal; denarja je imel še 6 K 60 vin., ostanek je pa že zapil. Orožniki so šli z Žagarjem v Sneberje, kjer so kupcu odvzeli kupljeni dežnik in vrnili Lampelovi vse tri dežnike. Žagarja so pa orožniki odvedli v zapore ljubljanskega deželnega sodišča, kjer so z velikim veseljem gostoljubno sprejeli pobeglega kaznjenca.

Jugoslovanski skladni koledar za leto 1921 je ravno kar izšel v zalogi Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani. Cena 30 kron. — Trgovci dobe popust.

Žepni koledarček za leto 1921 je tudi izšel istotam v prikupljivi in priročni mali žepni obliki in zelo okusni vezavi. Cena 12 kron, trgovci dobe znaten popust.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. v. št.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometar v C	Relativna vlaga v C	Nebo, vetrovi	Povprečna v. v mm
17. 11. 21 h	746.7	7.7	0.8	obl.	—
18. 11. 7 h	747	6.6	0.5	megla	0.8
18. 11. 14 h	745.8	8.8	0.6	jasno sv.	—

Za dvakratno obilavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA

»Svetla«, Mestni trg 25.

Verbejs A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJEI:

Grabjec Franjo, Miklošičeva c. 6.

JAVNA SKLADIŠČA

»Balkan«, L. Ljublj. javno skladišče, Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.

Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE

Jugoslov. knjižarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE

Knjižgovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica št. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.

Sax Ivan, Stari trg 8.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI

Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

Hribar Rozi, Rimska cesta št. 6.

MODNE TRGOVINE

Kupovar Ivan, Stari trg 10.

Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA

»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOVINE S PAPIRJEM

»Uranus«, Mestni trg 11.

RESTAVRACIJE

»Perless«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO

Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.

Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

SPEDIJSKA PODJETJA

»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)

Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

Pakiž Ivan, Stari trg št. 20.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOVINE Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM.

Erjavec & Turk pri »zlati lopati«.

Valvazorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zaloška cesta 21.

Zalta & Zilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. 1er. cesta.)

ZALOGA POHIŠTVA.

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Proda se večja množina rdečega in belega vina po najnižji ceni. Letnik 1918 in 19. — Polze se Rožna ulica št. 15.

Kanle od petroleja plačuje po K 58.— za dve z zabojem vred postavno vsake železniške postaje Sever & Komp. Ljubljana. 4572

Zaboj za kratek glasovir se kupi. Ponudbe je poslati do nedelje na upravo lista pod »zaboj«. 4652

Kupim blizu Zid. Mosta Celjani Sevnice majhno posestvo. Dobro zgrajena hiša s pohištvom, gospodarskim poslopjem, vrtom ter vsaj se enim travnikom in eno njivo. Bolj samotno ležeče, blizu gozda in potoka ali reke in ne predalet od postaje. Ponudbe na upravnstvo »Slovenca« pod naslovom »Prijava kraj« št. 4654.

Hraslove ježice kupuje franko vsaka nakladalna postaja tvrka O. Sturm, Metlika. 4664

Razpisje se služba občinskega tajnika v Loškem potoku. Prosto stanovanje, nekaj njive, postranski zaslužek, plača po dogovoru.

Iščemo spedijskega uradnika

ki so mu dobro poznani carinski železniški izvozni in uvozni posli. Bvši železniški in carinski uradniki imajo prednost. Ponudbe na Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinjših nudi vedno tovarna klobukov in slamnikov Franc Cerar v Stobu

pošta in železniška postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje tvečka Kovačević i Tršan v Prešernovi ulici št. 4, kjer se sprejema v sredo in soboto.

Naročajte »Slovenca«!

Oglasi v »Slovencu« imajo velik vspeh.

GARJE

srbečico, hrasta, lišaje, uniči pri človeku in živim mazilo zoper srbečico Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo po pošti K 15.— pošl. oline prosto. — Prodaja in razpusti lekarina Trnkoci v Ljubljani, zraven rotovža. 1631

Pozor!

Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov, igel, modnih stvari, vezanin, finih žlic, rišč c za čevlje, zapon, toaletnih stvari, čevljarskih potrebščin in orodja itd. Za obilen obisk se priporoča tvrka

Jos. Pizelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Najnižje cene na drobno in na debelo

M. Kuštrin,

Ljubljana — Maribor

Dunajska cesta 20 — Podr. Jurčičeva ul. 9

priporoča pnevmatiko, avto-kolesa ter vsake vrste gumijevih predmetov, izolirane žice za električno napeljavo, golo, bakreno žico, elektrotehnični material po najnižjih cenah.

Telefon št. 479.

Int. telefon Štev. 461.

Slovenska eskomptna banka

Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge. — Nakup in prodaja: Efektov, deviz, valut. — Eskompt menic, terjatev, faktur. — Akreditivi. — Borza.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.